

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 15 Δεκεμβρίου 2021
(OR. en)

15145/21

**Διοργανικός φάκελος:
2021/0421 (NLE)**

**SOC 747
EMPL 562
CLIMA 463
ECOFIN 1266**

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	16 Δεκεμβρίου 2021
Αποδέκτης:	κ. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2021) 801 final
Θέμα:	Πρόταση ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2021) 801 final.

σνημμ.: COM(2021) 801 final

Στρασβούργο, 14.12.2021
COM(2021) 801 final

2021/0421 (NLE)

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα

{SWD(2021) 452 final}

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- **Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης**

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία¹ (στο εξής: Πράσινη Συμφωνία) δρομολόγησε μια νέα στρατηγική για τον μετασχηματισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια βιώσιμη, δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία, με σύγχρονη, κυκλική και ανταγωνιστική οικονομία και μηδενικές καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου το 2050. Υπογραμμίζει τη δέσμευση της Επιτροπής να αντιμετωπίσει την κλιματική αλλαγή και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος και να υλοποιήσει τους στόχους που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο της σύμβασης-πλαίσιου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (στο εξής: συμφωνία του Παρισιού) για τη συγκράτηση της αύξησης της θερμοκρασίας του πλανήτη αρκετά κάτω από τους 2 °C και τη συνέχιση των προσπαθειών για τη συγκράτησή της στον 1,5 °C. Το κόστος της μη ανάληψης δράσης όσον αφορά την πολιτική για το κλίμα και το περιβάλλον θα είναι τεράστιο για τους ανθρώπους, ιδίως για εκείνους που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, όσον αφορά το βιοτικό επίπεδο, την υγεία και την ευημερία. Ενόψει της πορείας προς μηδενικές καθαρές εκπομπές, η ανάγκη για δίκαιη μετάβαση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της Πράσινης Συμφωνίας, στην οποία υπογραμμίστηκε ότι κανένας άνθρωπος και κανένας τόπος δεν θα πρέπει να μείνει στο περιθώριο.

Τον Ιούνιο του 2021 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκριναν το «ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα»², το οποίο καθορίζει τον δεσμευτικό στόχο της κλιματικής ουδετερότητας στην Ένωση έως το 2050³, καθώς και δεσμευτικό ενδιάμεσο στόχο για καθαρή εγχώρια μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 έως το 2030. Για την επίτευξη αυτών των στόχων, τον Ιούλιο του 2021 η Επιτροπή πρότεινε τη δέσμη νομοθετικών μέτρων «Προσαρμογή στον στόχο του 55 %» (στο εξής: Fit for 55). Η δέσμη μέτρων περιλαμβάνει ένα συνεκτικό σύνολο μέτρων σε νομοθετικές προτάσεις. Μεταξύ αυτών, στη δέσμη μέτρων προτείνεται η σύσταση νέου Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα⁴ με χρηματοδότηση ύψους 72,2 δισ. EUR για την περίοδο 2025-2032 για τη στήριξη των ευάλωτων νοικοκυριών, των χρηστών των μεταφορών και των πολύ μικρών επιχειρήσεων που επηρεάζονται από την εισαγωγή της εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών για τα καύσιμα που χρησιμοποιούνται στις οδικές μεταφορές και τα κτίρια.

Η δικαιοσύνη και η αλληλεγγύη αποτελούν καθοριστικές αρχές της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Σε διεθνές επίπεδο, τα κράτη μέλη έχουν εγκρίνει ιδίως τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και τη συμφωνία του Παρισιού, η οποία αναφέρεται στις *«επιταγές μιας δίκαιης μετάβασης του εργατικού δυναμικού στη νέα κατάσταση και της δημιουργίας θέσεων αξιοπρεπούς εργασίας και υψηλής ποιότητας θέσεων απασχόλησης»*. Αυτό

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» [COM(2019) 640 final].

² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση πλαισίου με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 401/2009 και (ΕΕ) 2018/1999 («ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα») (ΕΕ L 243 της 9.7.2021, σ. 1).

³ Για την επίτευξη του μακροπρόθεσμου στόχου για τη θερμοκρασία που ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο α) της συμφωνίας του Παρισιού.

⁴ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα [COM(2021) 568 final].

επιβεβαιώνεται και συνάδει με το άρθρο 2 παράγραφος 1 της συμφωνίας του Παρισιού, το στρατηγικό θεματολόγιο 2019-2024 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και το άρθρο 2 παράγραφος 2 του ευρωπαϊκού νομοθετήματος για το κλίμα, καθώς και με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Οι κατευθυντήριες γραμμές της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) για μια δίκαιη μετάβαση σε περιβαλλοντικά βιώσιμες οικονομίες και κοινωνίες για όλους παρέχουν επίσης ένα διεθνώς καθιερωμένο πλαίσιο πολιτικής για μια δίκαιη μετάβαση. Επιπλέον, τα κράτη μέλη και οι κοινωνικοί εταίροι υποστήριξαν τη δήλωση της Σιλεσίας του 2018 σχετικά με την αλληλεγγύη και τη δίκαιη μετάβαση, η οποία εγκρίθηκε στην 24η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (COP-24) στο Κατοβίτσε, καθώς και τη δήλωση του 2021 σχετικά με την υποστήριξη των συνθηκών για μια δίκαιη μετάβαση σε διεθνές επίπεδο, η οποία εγκρίθηκε στην 26η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (COP-26) στη Γλασκόβη.

Για μια επιτυχή πράσινη μετάβαση απαιτούνται δράσεις πολιτικής για τη στήριξη των πολιτών και της ενεργού συμμετοχής τους. Το όραμα για δίκαιη μετάβαση προς μια ισχυρή, κλιματικά ουδέτερη κοινωνική Ευρώπη αντικατοπτρίζει τις 20 αρχές του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, οι οποίες διακηρύχθηκαν στη σύνοδο κορυφής του Γκέτεμποργκ τον Νοέμβριο του 2017 και περιλαμβάνουν το «εγχειρίδιο κοινωνικών κανόνων» για τη δίκαιη και εύρυθμη λειτουργία των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας στην Ευρώπη του 21ου αιώνα. Η υλοποίηση του πυλώνα θα στηρίξει τη δίκαιη μετάβαση, η οποία έχει καίρια σημασία για τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Στόχος του σχεδίου δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων⁵ είναι ο συνασπισμός δυνάμεων σε όλα τα επίπεδα για τη μετατροπή των αρχών σε συγκεκριμένες δράσεις. Θέτει τρεις πρωταρχικούς στόχους της ΕΕ για το 2030 στους τομείς της απασχόλησης, των δεξιοτήτων και της μείωσης της φτώχειας, οι οποίοι επικροτήθηκαν από τους ηγέτες της ΕΕ στη διακήρυξη του Πόρτο του Μαΐου, καθώς και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2021. Τονίζει την ανάγκη ενίσχυσης της ευρωπαϊκής κοινωνικής διάστασης σε όλες τις πολιτικές της Ένωσης ώστε να διασφαλιστεί ότι η μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα είναι κοινωνικά δίκαιη και ορθή.

Συνοδευόμενη από τις κατάλληλες πολιτικές, η μετάβαση θα μπορούσε να δημιουργήσει περίπου 1 εκατομμύριο θέσεις εργασίας στην ΕΕ έως το 2030⁶ και 2 εκατομμύρια θέσεις εργασίας έως το 2050⁷. Θα μπορούσε να δημιουργήσει ιδίως θέσεις εργασίας μεσαίας ειδίκευσης και μεσαίων αποδοχών⁸, με διαφορετικές επιπτώσεις μεταξύ των χωρών, των περιφερειών και των τομέων. Αυτό θα μπορούσε να συμβάλει στον μετριασμό της πώλωσης στην αγορά εργασίας που προκαλείται από άλλες μεγάλες αλλαγές, κυρίως από την ψηφιοποίηση, στην αύξηση των εισοδημάτων και στη μείωση της φτώχειας συνολικά⁹. Όπως επισημαίνεται στις εκτιμήσεις των επιπτώσεων του σχεδίου κλιματικών στόχων για το 2030 και στις

⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων» [COM(2021) 102 final της 4ης Μαρτίου 2021].

⁶ Σύμφωνα με την εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει το σχέδιο κλιματικών στόχων για το 2030 [SWD(2020) 176 final].

⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019), «Βιώσιμη ανάπτυξη για όλους: επιλογές για το μέλλον της κοινωνικής Ευρώπης, Απασχόληση και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2019», 4 Ιουλίου 2019. Με βάση τη διεξοδική ανάλυση που συνοδεύει την ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2018) 773.

⁸ Eurofound (2019), «Energy scenario: Employment implications of the Paris Climate Agreement» (Ενεργειακό σενάριο: Επιπτώσεις της συμφωνίας του Παρισιού για το κλίμα στην απασχόληση), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο.

⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019), «Βιώσιμη ανάπτυξη για όλους: επιλογές για το μέλλον της κοινωνικής Ευρώπης, Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2019», κεφάλαιο 5 «Μετάβαση σε ένα πιο πράσινο μέλλον: επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην απασχόληση και στην κοινωνία», 4 Ιουλίου 2019.

νομοθετικές προτάσεις της δέσμης μέτρων «Fit for 55», η σημαντική ανακατανομή του εργατικού δυναμικού εντός και μεταξύ των τομέων θα απαιτήσει μεγάλης κλίμακας επενδύσεις για την επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων. Για παράδειγμα, παρότι εκτιμάται ότι έως το 2030 θα μπορούσαν να δημιουργηθούν 160 000 επιπλέον θέσεις εργασίας στην ΕΕ στον κατασκευαστικό τομέα χάρη στην κλιματική μετάβαση¹⁰, το χάσμα δεξιοτήτων είναι επί του παρόντος ορατό σε επαγγέλματα που σχετίζονται με τον πράσινο σχεδιασμό, τις πράσινες τεχνολογίες και τα πράσινα υλικά στον εν λόγω τομέα. Οι κατάλληλες συνοδευτικές πολιτικές μπορούν να μειώσουν —ή ακόμη και να αποτρέψουν— την ενεργειακή φτώχεια, η οποία οφείλεται στον συνδυασμό χαμηλού εισοδήματος, υψηλού ποσοστού του διαθέσιμου εισοδήματος που δαπανάται για την ενέργεια και ανεπαρκούς ενεργειακής απόδοσης. Επιπλέον, μπορούν να προωθήσουν την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές επιλογές μεταφοράς και κινητικότητας χαμηλών εκπομπών, να αντιμετωπίσουν τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις κοινωνικοοικονομικές και περιφερειακές ανισότητες, καθώς και τις ανισότητες στον τομέα της υγείας, να βελτιώσουν την υγεία και την ευημερία και να προωθήσουν την ισότητα, εν γένει και επίσης για τα μειονεκτούντα άτομα.

Για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού απασχόλησης και του κοινωνικού δυναμικού της πράσινης μετάβασης, είναι σημαντικό να χρησιμοποιηθούν όλα τα διαθέσιμα εργαλεία και να τεθούν σε εφαρμογή οι κατάλληλες συνοδευτικές πολιτικές σε επίπεδο ΕΕ, κρατών μελών, καθώς και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Αντιθέτως, απουσία καλά σχεδιασμένων συνοδευτικών πολιτικών απασχόλησης και κοινωνικών πολιτικών, υπάρχουν κοινωνικοοικονομικοί κίνδυνοι. Συνακόλουθα, έχει ζωτική σημασία οι αρμόδιες αρχές να θέσουν σε εφαρμογή τις κατάλληλες πολιτικές και να το πράξουν χωρίς να υπονομεύσουν τα κίνητρα για τις αλλαγές στους τομείς των επενδύσεων και της κατανάλωσης που απαιτούνται για τη μετάβαση. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι εν λόγω μηχανισμοί θα πρέπει να συνοδεύονται από μέτρα για την εξασφάλιση της διακυβέρνησης χωρίς αποκλεισμούς και της ενεργού συμμετοχής όσων επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση.

Παρότι τα κράτη μέλη έχουν θέσει σε εφαρμογή και προετοιμάζουν πληθώρα δράσεων για την προώθηση της δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα, υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω βελτίωση του σχεδιασμού των πολιτικών που στηρίζουν τη δίκαιη πράσινη μετάβαση, καθώς και για την εξασφάλιση της συνοχής των προσπαθειών μεταξύ των διαφόρων εργαλείων που είναι διαθέσιμα σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο (βλ. επόμενη ενότητα). Κατά συνέπεια, η Επιτροπή ανακοίνωσε, στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων «Fit for 55», ότι έως το τέλος του 2021 θα εκδοθεί πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για την παροχή περαιτέρω καθοδήγησης στα κράτη μέλη σχετικά με τον βέλτιστο τρόπο αντιμετώπισης των κοινωνικών και εργασιακών πτυχών της πράσινης μετάβασης. Παράλληλα με την υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η Επιτροπή παρακολουθεί επίσης στενά τις βραχυπρόθεσμες εξελίξεις στις αγορές ενέργειας, οι οποίες επηρεάζονται κυρίως από τις εξελίξεις στην παγκόσμια αγορά, και, στις 13 Οκτωβρίου 2021, παρουσίασε ανακοίνωση με τίτλο «Αντιμετώπιση της αύξησης των τιμών της ενέργειας: μια εργαλειοθήκη για δράση και στήριξη», στην οποία περιγράφονται άμεσα μέτρα για την προστασία των καταναλωτών και των επιχειρήσεων¹¹. Η επικείμενη αυτή πρόταση

¹⁰ Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: «Κύμα ανακαινίσεων για την Ευρώπη — οικολογικά κτίρια, θέσεις εργασίας, καλύτερη ζωή» [SWD(2020) 550 final της 14ης Οκτωβρίου 2021]. Δεδομένων των επενδυτικών αναγκών σε ανακαινίσεις ύψους 275 δισ. EUR ετησίως, όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση, και της δυνατότητας που προσφέρουν οι μετασκευές και οι επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση για δημιουργία 9-20 θέσεων εργασίας ανά εκατομμύριο δολάρια που επενδύονται [SWD(2021) 623 final], ο αριθμός θα μπορούσε να είναι σημαντικά υψηλότερος.

¹¹ COM(2021) 660 final.

αναφερόταν επίσης στην εν λόγω ανακοίνωση ως πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της δίκαιης πράσινης μετάβασης μεσοπρόθεσμα και την ανάπτυξη ανθεκτικότητας έναντι τυχόν μελλοντικών εξελίξεων των τιμών.

- **Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις πολιτικής στον τομέα πολιτικής της απασχόλησης, των δεξιοτήτων και των κοινωνικών και διανεμητικών πτυχών της πράσινης μετάβασης**

Σύμφωνα με τις πολιτικές κατευθύνσεις της Επιτροπής 2019-2024¹², το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων επισημαίνει ότι, στο πλαίσιο του νέου «εγχειριδίου κοινωνικών κανόνων», τα κοινωνικά δικαιώματα και η ευρωπαϊκή κοινωνική διάσταση πρέπει να ενισχυθούν σε όλες τις πολιτικές της Ένωσης, όπως κατοχυρώνεται στις Συνθήκες, ιδίως στο άρθρο 3 της ΣΕΕ και στο άρθρο 9 της ΣΛΕΕ, για τη μετάβαση σε μια πιο πράσινη και πιο ψηφιακή δεκαετία κατά την οποία οι Ευρωπαίοι θα μπορέσουν να ευημερήσουν. Με τη σειρά της, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία προβλέπει την ενσωμάτωση της βιωσιμότητας σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ, ιδίως μέσω της επιδίωξης πράσινης χρηματοδότησης και πράσινων επενδύσεων και της διασφάλισης δίκαιης μετάβασης.

Στη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την αποτελεσματική ενεργό στήριξη της απασχόλησης μετά την κρίση της νόσου COVID-19 (EASE)¹³ επισημαίνεται ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενεργήσουν από κοινού για να προωθήσουν μια δυναμική, με άφθονες θέσεις εργασίας και χωρίς αποκλεισμούς ανάκαμψη και να διευκολύνουν την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας. Στις κατευθυντήριες γραμμές του 2020 για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών¹⁴ αναφέρεται ότι, στο πλαίσιο της δράσης πολιτικής, θα πρέπει να συνδυάζονται μέτρα για την τόνωση της ζήτησης εργασίας, την αύξηση της προσφοράς εργασίας, τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, σε δεξιότητες και σε ικανότητες, καθώς και στη βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας και της αποτελεσματικότητας του κοινωνικού διαλόγου, λαμβανομένων παράλληλα υπόψη των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον, την απασχόληση και την κοινωνία. Στην πρόταση κοινής έκθεσης για την απασχόληση 2022 τονίζεται ότι οι επενδύσεις στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση αποτελούν κορυφαία προτεραιότητα για την προώθηση μιας ανάκαμψης χωρίς αποκλεισμούς και τη στήριξη της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης¹⁵. Τα κράτη μέλη καλούνται να θεσπίσουν, μεταξύ άλλων, στήριξη της ανακατανομής του εργατικού δυναμικού, για παράδειγμα, μέσω κατάλληλα σχεδιασμένων κινήτρων πρόσληψης και κατάρτισης, κυρίως προς την κατεύθυνση της πράσινης και ψηφιακής οικονομίας, και παράλληλα να παράσχουν προστασία στους εργαζομένους κατά τη διάρκεια της μετάβασης. Η έκκληση αυτή συνάδει με προηγούμενες σχετικές συστάσεις του Συμβουλίου, όπως η ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία¹⁶ και η επαγγελματική

¹² «Μια Ένωση που επιδιώκει περισσότερο: Το πρόγραμμά μου για την Ευρώπη» — Πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2019-2024, 16.7.2019, πρόεδρος φον ντερ Λάιεν.

¹³ Σύσταση (ΕΕ) 2021/402 της Επιτροπής, της 4ης Μαρτίου 2021, σχετικά με την αποτελεσματική ενεργό στήριξη της απασχόλησης μετά την κρίση της νόσου COVID-19 (EASE) (ΕΕ L 80 της 8.3.2021, σ. 1).

¹⁴ Απόφαση (ΕΕ) 2020/1512 του Συμβουλίου της 13ης Οκτωβρίου 2020 (ΕΕ L 344 της 19.10.2020, σ. 22).

¹⁵ Proposal for a Joint Employment Report 2022 (Πρόταση κοινής έκθεσης για την απασχόληση 2022) [COM(2021) 743 final].

¹⁶ Σύσταση του Συμβουλίου, της 30ής Οκτωβρίου 2020, για «μια γέφυρα προς την απασχόληση — ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία» και για την κατάργηση της σύστασης του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2013, για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία (ΕΕ C 372 της 4.11.2020, σ. 1).

εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα¹⁷.

Στο πλαίσιο του κανονισμού για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα¹⁸, τα κράτη μέλη καταρτίζουν ενοποιημένα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ), τα οποία καλύπτουν δεκαετείς περιόδους, λαμβάνοντας υπόψη τη μακροπρόθεσμη προοπτική, καθώς και τις πέντε διαστάσεις της Ενεργειακής Ένωσης, ήτοι την ενεργειακή ασφάλεια, την εσωτερική αγορά ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση, την απαλλαγή από ανθρακούχες εκπομπές, την έρευνα, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα. Τα εν λόγω ΕΣΕΚ πρέπει να επικαιροποιούνται πέντε έτη μετά την πρώτη υποβολή τους και, στη συνέχεια, ανά δεκαετία. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος διαπιστώσει ότι έχει σημαντικό αριθμό νοικοκυριών σε ενεργειακή φτώχεια, θα πρέπει να συμπεριλάβει στο σχέδιό του εθνικό ενδεικτικό στόχο μείωσης της ενεργειακής φτώχειας, συμπεριλαμβανομένου χρονοδιαγράμματος επίτευξης των στόχων, καθώς και πολιτικές και μέτρα για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, περιλαμβανομένων των μέτρων κοινωνικής πολιτικής και άλλων σχετικών εθνικών προγραμμάτων¹⁹. Παρότι αρκετά κράτη μέλη έχουν αναπτύξει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες με στόχο την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και/ή τη στήριξη των ευάλωτων καταναλωτών, οι οποίες μπορούν επίσης να αντιμετωπίσουν τις πιθανές διανεμητικές επιπτώσεις των πολιτικών για το κλίμα²⁰, η αξιολόγηση των τελικών ΕΣΕΚ από την Επιτροπή το 2020 κατέληξε στο συμπέρασμα²¹ ότι «[η] μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών εξακολουθεί να μην έχει αναπτύξει σαφέστερες στρατηγικές και στόχους μέσω μιας οριζόντιας προσέγγισης για να προσδιορίσει και να μετρήσει τις επιπτώσεις της ενεργειακής μετάβασης στην κοινωνία, την απασχόληση και τις δεξιότητες, καθώς και άλλες διανεμητικές επιπτώσεις της μετάβασης, και για να εξετάσει δεόντως τον τρόπο αντιμετώπισης αυτών των προκλήσεων».

Σύμφωνα με τον κανονισμό περί κοινών διατάξεων²², ο οποίος καλύπτει, μεταξύ άλλων, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), το Ταμείο Συνοχής και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ), τα κράτη μέλη αναμένεται να λάβουν υπόψη, για τα προγράμματά τους, μεταξύ άλλων και κατά την ενδιάμεση επανεξέταση, το περιεχόμενο των ενοποιημένων ΕΣΕΚ τους, καθώς και τις συστάσεις της Επιτροπής σχετικά με τα εν λόγω σχέδια. Τα εδαφικά σχέδια δίκαιης

¹⁷ Σύσταση του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2020, σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα (ΕΕ C 417 της 2.12.2020, σ. 1).

¹⁸ ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 1.

¹⁹ Το άρθρο 8 παράγραφος 4 της πρότασης αναδιατύπωσης της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση (ΟΕΑ) ζητεί επίσης από τα κράτη μέλη να περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα ενεργειακής απόδοσης και την εξοικονόμηση ενέργειας στην τελική χρήση από άτομα που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, ευάλωτους πελάτες και, κατά περίπτωση, άτομα που ζουν σε κοινωνικές κατοικίες.

²⁰ Eurofound (2021), «Distributional impacts of climate policies in Europe» (Διανεμητικές επιπτώσεις των πολιτικών για το κλίμα στην Ευρώπη), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο.

²¹ COM(2020) 564 final.

²² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159).

μετάβασης στο πλαίσιο του ΤΔΜ θα πρέπει να επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της μετάβασης σε επιλεγμένα εδάφη που εξαρτώνται από τα ορυκτά καύσιμα ή από βιομηχανικές δραστηριότητες έντασης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και να περιλαμβάνουν μια γενική ενότητα σχετικά με την εθνική διαδικασία μετάβασης με βάση τα ΕΣΕΚ. Η Πλατφόρμα Δίκαιης Μετάβασης δημιουργήθηκε προκειμένου να παρασχεθεί στήριξη σε όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη όσον αφορά τη χρήση των πόρων του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης. Εκτός από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (πυλώνας 1), περιλαμβάνει ένα ειδικό καθεστώς στο πλαίσιο του προγράμματος InvestEU (πυλώνας 2) και μια δανειακή διευκόλυνση του δημόσιου τομέα (πυλώνας 3).

Με τρεις από τους έξι πυλώνες που καθορίζουν το πεδίο εφαρμογής του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) να επικεντρώνονται σε κοινωνικά στοιχεία, τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιγράφουν σημαντικό αριθμό μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που καλύπτουν τις πτυχές της δίκαιης μετάβασης όσον αφορά τόσο τις μεταρρυθμίσεις όσο και τις επενδύσεις. Τα εθνικά σχέδια και τα επιχειρησιακά προγράμματα πρέπει να εφαρμοστούν εντός της τρέχουσας περιόδου χρηματοδότησης. Παρότι οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να έχουν διαρκή αντίκτυπο, λόγω αυτής της περιορισμένης διάρκειας, δεν προβλέπουν πλήρως ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη δίκαιη μετάβαση σε εθνικό επίπεδο μετά το 2027, κυρίως όσον αφορά τους στόχους της ΕΕ για το κλίμα.

Άλλες διαθέσιμες πηγές χρηματοδότησης στηρίζουν περαιτέρω συμπληρωματικές δράσεις στον εν λόγω τομέα, συμπεριλαμβανομένων του ERASMUS+, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση για τους απολυμένους εργαζομένους (ΕΤΠ), της Συνδρομής στην Ανάκαμψη για τη Συνοχή και τις Περιοχές της Ευρώπης (REACT-EU), του Ταμείου Εκσυγχρονισμού και των εσόδων από πλειστηριασμούς στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ) της ΕΕ, του προγράμματος LIFE+ και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Ειδικότερα, ο κανονισμός για το ΕΚΤ+²³ ορίζει ότι το ΕΚΤ+ έχει ως σκοπό να συμβάλει, σύμφωνα με τους ειδικούς στόχους του δυνάμει του άρθρου 4 παράγραφος 1, στην επίτευξη των στόχων που σχετίζονται με μια πιο πράσινη Ευρώπη χαμηλών εκπομπών άνθρακα μέσω της απαραίτητης βελτίωσης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης για την προσαρμογή των δεξιοτήτων και των επαγγελματικών προσόντων, της αναβάθμισης των δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένου του εργατικού δυναμικού, και της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας σε τομείς που σχετίζονται με το περιβάλλον, το κλίμα και την ενέργεια, την κυκλική οικονομία καθώς και τη βιοοικονομία.

Διάφορες άλλες στρατηγικές και σχέδια δράσης συμβάλλουν στην επίτευξη δίκαιης πράσινης μετάβασης. Το ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων 2020²⁴ αποσκοπεί να παράσχει στα άτομα τη δυνατότητα να αποκτήσουν γνώσεις και να διασφαλίσουν ότι οι δεξιότητές τους είναι κατάλληλες για τη διττή μετάβαση. Στο θεματολόγιο δεξιοτήτων, η Επιτροπή ανακοινώνει ένα σύνολο δράσεων για τη στήριξη της απόκτησης δεξιοτήτων για την πράσινη μετάβαση, μεταξύ άλλων όσον αφορά τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης²⁵, μια ευρωπαϊκή

²³ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, περί ιδρύσεως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και καταργήσεως του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1296/2013 (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 21).

²⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα» [COM(2020) 274 final της 1ης Ιουλίου 2020].

²⁵ Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης [COM(2021) 773 final της 8ης Δεκεμβρίου 2021].

προσέγγιση για τα μικροδιαπιστευτήρια²⁶ και τη μάθηση για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα²⁷. Το Σύμφωνο για τις Δεξιότητες²⁸ αποσκοπεί στην κινητοποίηση ιδιωτικών και δημόσιων φορέων ώστε να αναλάβουν συγκεκριμένη δράση για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση των ατόμων στην αγορά εργασίας και, κατά περίπτωση, να υπάρξει συνένωση προσπαθειών στο πλαίσιο συμπράξεων. Στο τέλος Νοεμβρίου 2021 είχαν συσταθεί πέντε τέτοιες συμπράξεις²⁹, οι οποίες δεσμεύθηκαν για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση 1,5 εκατομμυρίων ατόμων τα επόμενα έτη. Έως το τέλος Νοεμβρίου 2021 το Σύμφωνο για τις Δεξιότητες είχε συγκεντρώσει περισσότερα από 500 μέλη, συμπεριλαμβανομένων τομεακών επιχειρηματικών οργανώσεων, μεγάλων και μικρών επιχειρήσεων, πανεπιστημίων, παρόχων ΕΕΚ, κοινωνικών εταίρων, εμπορικών επιμελητηρίων, περιφερειακών και τοπικών αρχών και δημόσιων και ιδιωτικών υπηρεσιών απασχόλησης. Η επικαιροποιημένη νέα βιομηχανική στρατηγική της ΕΕ στηρίζει τη δημιουργία θέσεων εργασίας στην πράσινη οικονομία, καθορίζοντας, για παράδειγμα, τους σημαντικούς ρόλους των επενδύσεων όσον αφορά τις δεξιότητες, τις ευέλικτες συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, τη συνεργασία για την τόνωση του κοινωνικού διαλόγου, καθώς και τη δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας, όπως μέσω των διαφόρων πανευρωπαϊκών συμμαχιών, ιδίως όσον αφορά τους συσσωρευτές, το καθαρό υδρογόνο, την ανακύκλωση των πλαστικών και τις πρώτες ύλες. Το νέο θεματολόγιο για τους καταναλωτές³⁰ αποσκοπεί στη στήριξη της πράσινης μετάβασης με στόχο την ενδυνάμωση, την υποστήριξη και παροχή σε κάθε καταναλωτή της δυνατότητας, ανεξαρτήτως της οικονομικής του κατάστασης, να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στην πράσινη μετάβαση, χωρίς να επιβάλλεται ένας συγκεκριμένος τρόπος ζωής και χωρίς κοινωνικές διακρίσεις³¹.

Επιπλέον, στόχος του μακρόπνοου οράματος για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ³² είναι να καταστήσει τις αγροτικές περιοχές ισχυρότερες, πιο συνδεδεμένες, ανθεκτικές και ευημερούσες, μεταξύ άλλων μέσω της πράσινης μετάβασης. Τέλος, το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά 2020-2030 θέτει επτά στόχους σε επίπεδο ΕΕ για την περίοδο έως το 2030, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της πραγματικής ισότιμης πρόσβασης σε επαρκή μη διαχωρισμένη στέγαση και βασικές υπηρεσίες³³.

- **Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Η κοινωνική δικαιοσύνη ενσωματώνεται στον σχεδιασμό των νομοθετικών προτάσεων της δέσμης μέτρων «Fit for 55». Πιο συγκεκριμένα, η προτεινόμενη αναθεώρηση της οδηγίας για

²⁶ Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για τα μικροδιαπιστευτήρια για τη διά βίου μάθηση και την απασχολησιμότητα [COM(2021) 770 final της 8ης Δεκεμβρίου 2021].

²⁷ Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με τη μάθηση για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα [COM(2021) 557 final της 8ης Δεκεμβρίου 2021].

²⁸ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1517&langId=el>.

²⁹ Αυτές καλύπτουν τα ακόλουθα βιομηχανικά οικοσυστήματα: αυτοκινητοβιομηχανία· μικροηλεκτρονική· αεροδιαστημική και άμυνα· ναυπηγικές εργασίες· υπεράκτιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

³⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Νέο θεματολόγιο για τους καταναλωτές: ενισχύοντας την ανθεκτικότητα των καταναλωτών για μια βιώσιμη ανάκαμψη» [COM(2020) 696 final].

³¹ Όπως ανακοινώθηκε στο νέο θεματολόγιο για τους καταναλωτές, η Επιτροπή θα υποβάλει νομοθετική πρόταση σχετικά με την ενδυνάμωση των καταναλωτών για την πράσινη μετάβαση.

³² Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ένα μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ — Προς ισχυρότερες, συνδεδεμένες, ανθεκτικές και ευημερούσες αγροτικές περιοχές με ορίζοντα το 2040» [COM(2021) 345 final].

³³ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά 2020-2030» [COM(2020) 620 final].

τη φορολογία της ενέργειας³⁴ προσφέρει δυνατότητες προσωρινής απαλλαγής των ευάλωτων νοικοκυριών από υψηλότερους ενεργειακούς φόρους. Η προτεινόμενη αναδιτύπωση της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση³⁵ και της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων³⁶ και η προτεινόμενη αναθεώρηση της οδηγίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας³⁷ ενθαρρύνουν την εξοικονόμηση ενέργειας, η οποία μπορεί να αποτελέσει ισχυρό μέσο για την άμβλυνση της ενεργειακής φτώχειας. Επιπλέον, με την εφαρμογή της αρχής της «προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση» θα εξασφαλιστεί ότι οι οικονομικά μειονεκτούσες ομάδες θα επωφεληθούν από τις λύσεις ενεργειακής απόδοσης που θα εξεταστούν ως πρώτη επιλογή στο πλαίσιο των αποφάσεων πολιτικής, σχεδιασμού και επενδύσεων, καθώς και σε άλλους τομείς πολιτικής. Η πρόταση αναδιτύπωσης της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση περιλαμβάνει επίσης ειδική υποχρέωση των κρατών μελών να στηρίζουν τα ενεργειακά φτωχά και ευάλωτα νοικοκυριά για την επίτευξη εξοικονόμησης ενέργειας. Ο προτεινόμενος κανονισμός για τις υποδομές εναλλακτικών καυσίμων³⁸ θα διασφαλίσει ότι οι υποδομές φόρτισης και ανεφοδιασμού για οχήματα μηδενικών εκπομπών θα είναι διαθέσιμες σε όλα τα μέρη της Ευρώπης και θα είναι προσβάσιμες από όλους.

Επιπλέον, παρότι κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να συμβάλει στον αυξημένο στόχο μείωσης των εκπομπών, λαμβάνεται υπόψη ότι υπάρχουν διαφορετικά σημεία εκκίνησης και διαφορετικές ικανότητες. Πράξεις όπως ο κανονισμός για τον επιμερισμό των προσπαθειών³⁹ αποσκοπούν στη δίκαιη κατανομή των προσπαθειών μεταξύ των κρατών μελών, ώστε να διασφαλιστεί η αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειών. Το Ταμείο Εκσυγχρονισμού⁴⁰ στηρίζει δέκα κράτη μέλη της ΕΕ με χαμηλότερο εισόδημα στη μετάβασή τους στην κλιματική ουδετερότητα, συμβάλλοντας στον εκσυγχρονισμό των ενεργειακών τους συστημάτων και στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης. Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης⁴¹ έχει σχεδιαστεί για την αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών

³⁴ Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την αναδιάρθρωση του ενωσιακού πλαισίου φορολογίας των ενεργειακών προϊόντων και της ηλεκτρικής ενέργειας (αναδιτύπωση) [COM(2021) 563 final].

³⁵ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενεργειακή απόδοση (αναδιτύπωση) [COM(2021) 558 final].

³⁶ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending the Directive 2010/31/EU of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings [as amended by Directive (EU) 2018/844/EU of 30 May 2018] [Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2018/844 της 30ής Μαΐου 2018)] [COM(2021) 802 final].

³⁷ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 98/70/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την προώθηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την κατάργηση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/652 του Συμβουλίου [COM(2021) 557 final].

³⁸ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων και για την κατάργηση της οδηγίας 2014/94/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [COM(2021) 559 final].

³⁹ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/842 σχετικά με τις δεσμευτικές ετήσιες μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου από τα κράτη μέλη από το 2021 έως το 2030, στο πλαίσιο της συμβολής στη δράση για το κλίμα για την τήρηση των δεσμεύσεων που απορρέουν από τη συμφωνία του Παρισιού [COM(2021) 555 final].

⁴⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2018/410 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαρτίου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ με σκοπό την ενίσχυση οικονομικά αποδοτικών μειώσεων των εκπομπών και την προώθηση επενδύσεων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και της απόφασης (ΕΕ) 2015/1814 (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (ΕΕ L 76 της 19.3.2018, σ. 3).

⁴¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1056 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 1).

επιπτώσεων της πράσινης μετάβασης, εστιάζοντας στις περιφέρειες, τους κλάδους και τους εργαζομένους που θα αντιμετωπίσουν τις μεγαλύτερες προκλήσεις κατά τη διάρκεια της μετάβασης.

Το προτεινόμενο Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα θα συμβάλει στον μετριασμό των επιπτώσεων στα ευάλωτα νοικοκυριά, τους χρήστες των μεταφορών και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις που επηρεάζονται σημαντικά από τις αυξήσεις των τιμών των ορυκτών καυσίμων ως αποτέλεσμα της εισαγωγής της εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών για τα καύσιμα που χρησιμοποιούνται στα κτίρια και τις οδικές μεταφορές. Θα προωθήσει τη δικαιοσύνη και την αλληλεγγύη μεταξύ και εντός των κρατών μελών, μετριάζοντας παράλληλα τον κίνδυνο ενεργειακής φτώχειας και τις προκλήσεις στον τομέα των μεταφορών, συμπληρώνοντας τους υφιστάμενους μηχανισμούς. Το Ταμείο θα στηρίζει τα νοικοκυριά όταν επενδύουν στην ενεργειακή απόδοση και την καθαρή θέρμανση και ψύξη των κτιρίων, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, και θα χρηματοδοτεί επίσης την πρόσβαση σε κινητικότητα μηδενικών και χαμηλών εκπομπών. Όπου απαιτείται, εν αναμονή του αντικτύπου των επενδύσεων στη μείωση των εκπομπών και των λογαριασμών ενέργειας των ευάλωτων ομάδων, το Ταμείο θα παράσχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να χρηματοδοτούν μέτρα που παρέχουν προσωρινή άμεση εισοδηματική στήριξη σε ευάλωτα νοικοκυριά και νοικοκυριά που είναι ευάλωτοι χρήστες των μεταφορών για να μειώσουν τον άμεσο αντίκτυπο της αύξησης της τιμής των ορυκτών καυσίμων που προκύπτει από τη συμπερίληψη των κτιρίων και των οδικών μεταφορών στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/87/ΕΚ.

Επιπλέον, όπως περιγράφεται στην εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει το σχέδιο κλιματικών στόχων για το 2030, καθώς και σε ορισμένες από τις πρωτοβουλίες της δέσμης μέτρων «Fit for 55», τα κράτη μέλη μπορούν να αξιοποιήσουν περαιτέρω τα έσοδα που προέρχονται από τους πλειστηριασμούς των δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ της ΕΕ, τις εισφορές και τους φόρους επί των τιμών της ενέργειας, καθώς και από τους περιβαλλοντικούς φόρους για τη στήριξη των μειονεκτουσών ομάδων.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Η πρόταση θα βασίζεται στο άρθρο 292 της ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 149 της ΣΛΕΕ και το άρθρο 166 της ΣΛΕΕ.

• Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)

Τα κράτη μέλη θα σχεδιάσουν και θα επιλέξουν τα μέτρα και τις επενδύσεις για να διασφαλίσουν τη δίκαιη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα, συμπεριλαμβανομένων ειδικών μέτρων που μπορούν να προτείνουν στο πλαίσιο της υφιστάμενης χρηματοδότησης, των μέσων πολιτικής και των μηχανισμών διακυβέρνησης.

• Αναλογικότητα

Η ανάληψη δράσης σε επίπεδο Ένωσης είναι αναγκαία για την επίτευξη ταχείας και ισχυρής πράσινης μετάβασης που επιτυγχάνει τους δεσμευτικούς στόχους που εγκρίθηκαν στο ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα, χωρίς να μένει κανείς στο περιθώριο, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, το στρατηγικό θεματολόγιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την περίοδο 2019-2024, το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με «μία

ισχυρή κοινωνική Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις»⁴², την έκθεση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με τίτλο «Καμία Πράσινη Συμφωνία χωρίς κοινωνική συμφωνία»⁴³ και τη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Μια ισχυρή κοινωνική Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις»⁴⁴. Για τον σκοπό αυτόν πρέπει επίσης οι κοινωνικές και εργασιακές προκλήσεις που απορρέουν από την πράσινη μετάβαση να αντιμετωπίζονται με συνεκτικό και αποτελεσματικό τρόπο σε όλα τα κράτη μέλη.

Σύμφωνα με την αξιολόγηση σε επίπεδο ΕΕ των τελικών ενοποιημένων εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα που δημοσίευσε η Επιτροπή τον Σεπτέμβριο του 2020⁴⁵, απαιτούνται πρόσθετες προσπάθειες προκειμένου να διασφαλιστεί η δίκαιη και καθαρή ενεργειακή μετάβαση στις περιφέρειες που επηρεάζονται περισσότερο. Η καθοδήγηση προς τα κράτη μέλη φαίνεται να είναι αναγκαία και αναλογική δεδομένων της κλίμακας και των αποτελεσμάτων της προτεινόμενης δράσης.

Για να αποφευχθεί ο περιττός διοικητικός φόρτος για τα κράτη μέλη, η εφαρμογή των κατευθύνσεων πολιτικής που παρέχονται στην παρούσα σύσταση θα παρακολουθείται μέσω της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και άλλων υφιστάμενων διαδικασιών, και κυρίως της διακυβέρνησης της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, όπως κρίνεται επαρκές.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Η προτεινόμενη νομική πράξη είναι πρόταση για σύσταση του Συμβουλίου, η οποία σέβεται τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Βασίζεται στο ισχύον δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνάδει με το είδος των πράξεων που είναι διαθέσιμες για την ανάληψη ενωσιακής δράσης στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής. Θεσπίζει μέτρα που πρέπει να ληφθούν υπόψη από τα κράτη μέλη και παρέχει ισχυρή βάση για συνεργασία σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα αυτόν, με πλήρη σεβασμό της αρμοδιότητας των κρατών μελών στους σχετικούς τομείς πολιτικής.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Εκ των υστέρων αξιολογήσεις / έλεγχοι καταλληλότητας της ισχύουσας νομοθεσίας**

Άνευ αντικειμένου.

⁴² Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με μία ισχυρή κοινωνική Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις [2020/2084(INI)].

⁴³ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Καμία Πράσινη Συμφωνία χωρίς κοινωνική συμφωνία» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας), EESC 2020/01591 (EE C 341 της 24.8.2021, σ. 23).

⁴⁴ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Μια ισχυρή κοινωνική Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις», COR 2020/02167 (EE C 440 της 18.12.2020, σ. 42).

⁴⁵ COM(2020) 564 final.

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής έχουν ήδη αναλάβει μια σειρά γενικών και στοχευμένων δραστηριοτήτων διαβούλευσης σχετικά με την πράσινη μετάβαση, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών και εργασιακών πτυχών της, κυρίως μέσω:

- στοχευμένων διαβουλεύσεων, καθώς και διαδικτυακών δημόσιων διαβουλεύσεων στο πλαίσιο των δεσμών νομοθετικών μέτρων «Fit for 55» του Ιουλίου του 2021 και του Δεκεμβρίου του 2021 (π.χ. σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ, οδηγία για τη φορολογία της ενέργειας, οδηγία για την ενεργειακή απόδοση, οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων κ.λπ.)·
- διμερών/πολυμερών συναντήσεων με ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων περισσότερων από 50 συναντήσεων σχετικά με την αναθεώρηση του ΣΕΔΕ, ιδίως στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων που εγκρίθηκε στις 14 Ιουλίου 2021·
- διαδικτυακής ανοικτής δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με το σχέδιο κλιματικών στόχων για το 2030 (Μάρτιος-Ιούνιος 2020· περισσότερες από 1 000 απαντήσεις), κατόπιν διαβούλευσης διάρκειας 4 εβδομάδων σχετικά με την αρχική εκτίμηση επιπτώσεων.

Για την κατάρτιση της παρούσας πρότασης σύστασης του Συμβουλίου, η Επιτροπή διεξήγαγε, τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο του 2021, **στοχευμένες διαβουλεύσεις και ανταλλαγές** με την Επιτροπή Απασχόλησης (EMCO), την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (ΕΚΠ), την Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής (ΕΟΠ), τους Ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πολιτικής για την αναπηρία, της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής απασχόλησης.

Οι διαβουλεύσεις παρείχαν ευρεία στήριξη σε πρωτοβουλία για την αντιμετώπιση των κοινωνικών και εργασιακών πτυχών της μετάβασης, η οποία εξασφαλίζει ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο. Πιο συγκεκριμένα, τα μέρη συμφώνησαν συνολικά σχετικά με την ανάγκη για διάφορα στοιχεία: ολοκληρωμένες δέσμες μέτρων πολιτικής για την επίτευξη δίκαιης μετάβασης, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση· αξιοποίηση των υφιστάμενων πολιτικών και χρηματοδοτικών μέσων, με αποφυγή των αλληλεπικαλύψεων και του διοικητικού φόρτου· καλύτερη κατανόηση των επιπτώσεων των πολιτικών για την κλιματική αλλαγή στην απασχόληση και την κοινωνία, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην ποιότητα των θέσεων εργασίας, και σχετική παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων βάσει «πραγματικών δεδομένων» και σχετικών δεικτών· ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας, αλλά και αιτήματα για περισσότερα κονδύλια και ανάπτυξη ικανοτήτων, κυρίως για τις ΜΜΕ· ενσωμάτωση στους υφιστάμενους μηχανισμούς διακυβέρνησης· και συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των στρατηγικών για την κλιματική αλλαγή και τη χρηματοδότηση για δίκαιες μεταβάσεις.

Η Επιτροπή κίνησε επίσης **ανοικτή διαδικασία συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων** από τις 29 Οκτωβρίου 2021 έως τις 19 Νοεμβρίου 2021, στο πλαίσιο της οποίας έλαβε 66 παρατηρήσεις από ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών: δημόσιες αρχές, ευρωπαϊκούς και εθνικούς κοινωνικούς εταίρους, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στον τομέα των

κοινωνικών υποθέσεων, αλλά και οργανώσεις για το κλίμα και το περιβάλλον και ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα.

Συνολικά, οι απαντήσαντες τάχθηκαν σθεναρά υπέρ μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής για την πράσινη μετάβαση και εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την εστίαση στην απασχόληση και τις κοινωνικές πτυχές. Πιο συγκεκριμένα, το ζήτημα των δυνητικών επιπτώσεων στις ανισότητες, την απασχόληση και τις δεξιότητες τέθηκε στο πλαίσιο αρκετών παρατηρήσεων, με συνολική έκκληση για την παροχή επαρκούς χρηματοδότησης, καθώς και τεχνικής συνδρομής σχετικά με τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά μέσα στα κράτη μέλη, με ιδιαίτερη έμφαση σε ευάλωτες περιφέρειες, τομείς και ομάδες. Στο πλαίσιο των παρατηρήσεων επισημάνθηκε επίσης η αυξημένη ανάγκη επενδύσεων σε πρωτοβουλίες επανεξοπλισμού και αναβάθμισης των δεξιοτήτων, στην ανάπτυξη ικανοτήτων, καθώς και σε υποδομές. Υπήρξε ευρεία υποστήριξη για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών διαπραγματεύσεων, με ορισμένους απαντήσαντες να απευθύνουν έκκληση για τη διασφάλιση του δικαιώματος των εργαζομένων στην ενημέρωση, τη διαβούλευση και τη συναπόφαση. Επιπλέον, στη συντριπτική πλειονότητα των συνεισφορών τονίστηκε η ανάγκη λεπτομερούς χαρτογράφησης και ανάλυσης. Σε πολυάριθμες παρατηρήσεις αναφέρθηκαν και άλλα ζητήματα, κυρίως τα μέτρα άμεσης εισοδηματικής στήριξης για ευάλωτους εργαζομένους και νοικοκυριά, η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών, η διασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία κατά τρόπο προσαρμοσμένο στις «πράσινες θέσεις εργασίας».

- **Συλλογή και χρήση εμπειρογνωσίας**

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συγκεντρώνει εμπειρογνωσία στην κοινωνική πολιτική, στην πολιτική απασχόλησης και στις συναφείς πολιτικές μέσω, μεταξύ άλλων, του καταγραφέα κοινωνικής κατάστασης⁴⁶, προκειμένου να προωθηθεί η γνώση στους τομείς της κοινωνικής πολιτικής, της κοινωνικής προστασίας και της απασχόλησης και, παράλληλα, να πραγματοποιηθεί συναφής από άποψη πολιτικής και τεκμηριωμένη έρευνα σχετικά με την τρέχουσα κοινωνικοοικονομική κατάσταση στην ΕΕ. Τέσσερις κύριοι τομείς έρευνας καλύπτονται από τον καταγραφέα κοινωνικής κατάστασης: φτώχεια, εισοδηματική ανισότητα, κοινωνικές ανισότητες, υγεία και ευημερία· απασχόληση, ανεργία και αποτελέσματα στην αγορά εργασίας· πολιτική για το κράτος πρόνοιας, κοινωνική πολιτική και πολιτική για την αγορά εργασίας· και επιπτώσεις στην αγορά εργασίας και διανεμητικές επιπτώσεις των μετατάσεων.

Σε συνέχεια προηγούμενων εκδηλώσεων επί του θέματος, τον Νοέμβριο του 2021 διοργανώθηκε το ετήσιο ερευνητικό σεμινάριο του καταγραφέα κοινωνικής κατάστασης με τίτλο «Social and Labour Aspects of the Transition to Climate Neutrality» (Κοινωνικές και εργασιακές πτυχές της μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα). Η εκδήλωση επικεντρώθηκε στον δυνητικό αντίκτυπο της πράσινης μετάβασης όσον αφορά την απασχόληση, την ποιότητα των θέσεων εργασίας, τις δεξιότητες, καθώς και σε άλλες διανεμητικές επιπτώσεις, όπως η ενεργειακή φτώχεια και η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες.

Σύμφωνα με τα κύρια πορίσματα που συζητήθηκαν με τους εμπειρογνώμονες, σε συγκεντρωτικό επίπεδο, ο αναμενόμενος αντίκτυπος είναι συνολικά θετικός και προβλέπεται ότι θα σημειωθεί τόνωση της απασχόλησης στους τομείς της εξοικονόμησης ενέργειας, των

⁴⁶ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=1049>

κατασκευών και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, μεταξύ άλλων και για τους εργαζομένους χαμηλής και μεσαίας ειδίκευσης. Αντιθέτως, η απασχόληση και οι μισθοί αναμένεται να μειωθούν στις ενεργοβόρες βιομηχανίες υψηλών εκπομπών άνθρακα στις οποίες είναι δύσκολη η μείωση των εκπομπών, γεγονός που αναδεικνύει την ανάγκη για επενδύσεις προκειμένου να αντιμετωπιστεί η σημαντική πρόκληση της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανεπίδευσης.

Μεταξύ των μέσων πολιτικής που προσδιόρισαν οι εμπειρογνώμονες για την προώθηση της δίκαιης μετάβασης ήταν οι φόροι, οι μεταβιβάσεις, οι επιδοτήσεις και οι κανονισμοί, καθένα εκ των οποίων συνεπάγεται διαφορετικά επίπεδα δικαιοσύνης και αποδοτικότητας. Οι εμπειρογνώμονες συμφώνησαν σε μεγάλο βαθμό ότι είναι σημαντικό να αντισταθμιστούν, μέσω μεταβιβάσεων και επιδοτήσεων, ορισμένες δυσμενείς ή δυσανάλογες επιπτώσεις, ιδίως για τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος και χαμηλότερου μεσαίου εισοδήματος, ώστε επίσης να επιτευχθεί και να διασφαλιστεί η κοινωνική αποδοχή των μέτρων πολιτικής.

Στο σεμινάριο προσδιορίστηκαν επίσης τομείς που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από περαιτέρω έρευνα, μεταξύ άλλων όσον αφορά: α) τη γεωχωρική διάσταση της απασχόλησης, τις κοινωνικές και διανεμητικές επιπτώσεις της δράσης για το κλίμα, μεταξύ άλλων μέσω περαιτέρω προσομοιώσεων που θα καλύπτουν όλες τις χώρες της ΕΕ και εκτίμησης των επιπτώσεων ανά περιοχή και βαθμό αστικοποίησης· β) την ενσωμάτωση μακρομοντέλων και μικρομοντέλων, συμπεριλαμβανομένης πιο αναλυτικής μοντελοποίησης των μεταβάσεων στην αγορά εργασίας, ιδίως μεταξύ των τομέων, και των σχετικών αναγκών κοινωνικών επενδύσεων για τη στήριξη της επιμόρφωσης, της επανεπίδευσης και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων· γ) την ενσωμάτωση μοντέλων κατανομής του εισοδήματος και προϋπολογισμού των νοικοκυριών στα υποκείμενα μακρομοντέλα· και δ) την ανάπτυξη δεικτών για την «πράσινη» φύση των καθηκόντων, των θέσεων εργασίας και των δεξιοτήτων.

• **Εκτίμηση επιπτώσεων**

Η προτεινόμενη νομική πράξη —σύσταση του Συμβουλίου— παρέχει καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή των κοινωνικών πολιτικών, των πολιτικών απασχόλησης και των συναφών πολιτικών για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της πράσινης μετάβασης. Ωστόσο, δεδομένου ότι παρέχει ευέλικτη καθοδήγηση στα κράτη μέλη όσον αφορά την επιλογή και τον σχεδιασμό των μέτρων, δεν απαιτείται εκτίμηση επιπτώσεων.

Ένα συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής παρέχει επισκόπηση και εξέταση των διαθέσιμων στοιχείων στα οποία εδράζονται οι συνιστώμενες παρεμβάσεις πολιτικής, με βάση τις αναλύσεις που παρουσιάζονται στις σχετικές εκθέσεις εκτίμησης επιπτώσεων που συνοδεύουν την ανακοίνωση για το σχέδιο κλιματικών στόχων για το 2030 και τις πρωτοβουλίες της δέσμης μέτρων «Fit for 55». Περιλαμβάνει νέα στοιχεία από πρόσθετες αναλύσεις που διενήργησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, συμπεριλαμβανομένων επικαιροποιήσεων των δεικτών ενεργειακής φτώχειας ανά ομάδα εισοδήματος για τα κράτη μέλη για τα οποία τα στοιχεία για το 2020 είναι ήδη διαθέσιμα στη βάση δεδομένων EU-SILC. Τέλος, λαμβάνει υπόψη τις παρατηρήσεις που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια στοχευμένων διαβουλεύσεων το φθινόπωρο του 2021, όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απευθύνθηκε, μεταξύ άλλων, στα κράτη μέλη, τους κοινωνικούς εταίρους, την κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των νέων, καθώς και τους εμπειρογνώμονες στους τομείς της ανάλυσης της αγοράς εργασίας, της κοινωνικής πολιτικής και της δίκαιης μετάβασης.

Ορισμένα από τα σημαντικότερα στοιχεία αφορούν τις ακόλουθες πτυχές πολιτικής:

Επίδειξη του τρόπου με τον οποίο το δυναμικό δημιουργίας θέσεων εργασίας της μετάβασης εξαρτάται τόσο από την ενεργό στήριξη των μεταβάσεων στην αγορά εργασίας και της δημιουργίας θέσεων εργασίας όσο και από την ικανότητα των εργαζομένων να αποκτήσουν ένα σύνολο δεξιοτήτων προσαρμοσμένο σε μια αγορά εργασίας και ένα βιομηχανικό τοπίο που χαρακτηρίζονται από πράσινες θέσεις εργασίας και φιλικές προς το κλίμα διαδικασίες παραγωγής.

Παροχή στοιχείων μοντελοποίησης για την ικανότητα μετατόπισης των φορολογικών εσόδων από την εργασία στην παραγωγή εσόδων που σχετίζονται με το κλίμα, εσωτερίκευσης των αρνητικών εξωτερικών περιβαλλοντικών παραγόντων μέσω της προώθησης της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», καθώς και βελτίωσης των αποτελεσμάτων στην αγορά εργασίας, με παράλληλη μείωση της έκθεσης σε περιβαλλοντικούς κινδύνους, ιδίως για τα πλέον ευάλωτα άτομα, καθώς και για την ικανότητα μετριασμού των δυσμενών διανεμητικών επιπτώσεων μέσω στοχευμένων μέτρων για την αναδιοχέτευση των εσόδων από τους φόρους ενέργειας και την τιμολόγηση του άνθρακα στα νοικοκυριά που επηρεάζονται περισσότερο, και ιδίως στα ευάλωτα νοικοκυριά.

Υπογράμμιση του τρόπου με τον οποίο οι ειδικές επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση, στην απαλλαγή της θέρμανσης, της ψύξης και των μεταφορών από τις ανθρακούχες εκπομπές, στην πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων εναλλακτικών λύσεων βιώσιμης κινητικότητας, και στην ευαισθητοποίηση, σε συνδυασμό, όπου είναι αναγκαίο, με προσωρινή και στοχευμένη άμεση εισοδηματική στήριξη για ευάλωτους καταναλωτές και νοικοκυριά, μπορεί να εξασφαλίσει δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς ενεργειακή μετάβαση, με έμφαση στα άτομα και τα νοικοκυριά που επηρεάζονται περισσότερο, και ιδίως τα ευάλωτα νοικοκυριά.

- **Καταλληλότητα και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου**

Άνευ αντικειμένου.

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Δεν εντοπίστηκαν αρνητικές επιπτώσεις στα θεμελιώδη δικαιώματα. Αντιθέτως, η πρωτοβουλία προωθεί τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ άλλων στους τίτλους «Ισότητα» και «Αλληλεγγύη», όπως το δικαίωμα σε δίκαιες συνθήκες εργασίας (άρθρο 31), το δικαίωμα στην εκπαίδευση (άρθρο 14) και το δικαίωμα σε κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική αρωγή (άρθρο 34), το οποίο αναφέρεται σε παροχές κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία σε ορισμένες περιπτώσεις, καθώς και το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Για την παρούσα πρόταση σύστασης δεν απαιτούνται πρόσθετοι πόροι από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Δυνατότητες χρηματοδότησης στο πλαίσιο του προϋπολογισμού της ΕΕ όσον αφορά τη δίκαιη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα είναι ήδη διαθέσιμες σύμφωνα με την

πολιτική των στόχων και τη λογική της παρέμβασης των διαφόρων ταμείων και προγραμμάτων⁴⁷.

Η σύσταση περιλαμβάνει καθοδήγηση σχετικά με τους εθνικούς προϋπολογισμούς και τον πιθανό ρόλο τους στην εφαρμογή της σύστασης.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Προτείνεται η Επιτροπή να παρακολουθεί την εφαρμογή της παρούσας σύστασης του Συμβουλίου σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Επιπλέον, προτείνεται στα κράτη μέλη να λάβουν υπόψη την παρούσα σύσταση του Συμβουλίου κατά την επικαιροποίηση των ενοποιημένων εθνικών σχεδίων τους για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ) το 2023 (για τα προσχέδια ΕΣΕΚ) και το 2024 (για τα τελικά ΕΣΕΚ) σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα (στο εξής: κανονισμός για τη διακυβέρνηση), καθώς και στις οικείες εθνικές εκθέσεις προόδου για την ενέργεια και το κλίμα σύμφωνα με το άρθρο 17 του εν λόγω κανονισμού. Ειδικότερα, η σύσταση θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την ενσωμάτωση των πτυχών της δίκαιης μετάβασης σε όλα τα μέτρα και τις δράσεις που προβλέπονται στο πλαίσιο καθεμίας από τις πέντε διαστάσεις της Ενεργειακής Ένωσης που περιγράφονται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση. Η σύσταση θα πρέπει επίσης να αποτελέσει τη βάση των ειδικών εθνικών δράσεων και μέτρων που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των ζητημάτων της απασχόλησης, των δεξιοτήτων, της ενεργειακής φτώχειας, καθώς και άλλων κοινωνικών και διανεμητικών πτυχών της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, όταν τα κράτη μέλη επιλέγουν να αναλάβουν τέτοιες δράσεις, βοηθώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τα κράτη μέλη, και ιδίως εκείνα με σημαντικό αριθμό νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, να περιγράψουν κατάλληλες πολιτικές και μέτρα για την αντιμετώπιση του ζητήματος στα οικεία ενοποιημένα ΕΣΕΚ σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο δ), συμπεριλαμβανομένων των μέτρων κοινωνικής πολιτικής και άλλων σχετικών εθνικών προγραμμάτων και πολιτικών.

Μέσω του μηχανισμού πολυμερούς εποπτείας και των μηχανισμών διακυβέρνησης που έχουν θεσπιστεί, η Επιτροπή θα αναλύσει τις πιθανές επιπτώσεις της μετάβασης, θα εντοπίσει τα άτομα που επηρεάζονται περισσότερο και θα απευθύνει, κατά περίπτωση, ειδικές ανά χώρα συστάσεις προς τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης και τις κοινωνικές πολιτικές των κρατών μελών.

- **Επεξηγηματικά έγγραφα (για οδηγίες)**

Άνευ αντικειμένου.

⁴⁷ Επισκόπηση των σχετικών χρηματοδοτικών μέσων και των διασυνδέσεών τους, καθώς και του ρόλου τους στην υλοποίηση των συστάσεων που διατυπώνονται στο πλαίσιο της παρούσας πρότασης, παρέχεται πιο αναλυτικά στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής [SWD(2021) 452].

- **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Στις παραγράφους 1 έως 2 αναφέρονται το αντικείμενο, οι στόχοι και η δομή της παρούσας σύστασης.

Η παράγραφος 3 περιέχει ορισμούς που πρέπει να εφαρμόζονται για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης.

Οι παράγραφοι 4 έως 7 συνιστούν στα κράτη μέλη να θεσπίσουν και να εφαρμόσουν ολοκληρωμένες και συνεκτικές δέσμες μέτρων πολιτικής για μια δίκαιη πράσινη μετάβαση με σκοπό την ενεργό στήριξη της ποιοτικής απασχόλησης· τη διασφάλιση της πρόσβασης στην ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση· την πρόβλεψη δίκαιων συστημάτων φορολόγησης και παροχών και κοινωνικής προστασίας· τη διασφάλιση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές βασικές υπηρεσίες και στέγαση στο πλαίσιο της μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα.

Στις παραγράφους 8 έως 9 συνιστάται στα κράτη μέλη να θεσπίσουν και να εφαρμόσουν άλλα οριζόντια στοιχεία που προωθούν μια δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς πράσινη μετάβαση, κυρίως με σκοπό την εξασφάλιση χωρίς αποκλεισμούς προσέγγισης με βάση το σύνολο της οικονομίας, καθώς και την παροχή της ισχυρής βάσης τεκμηρίωσης που απαιτείται για τη θέσπιση ορθών κοινωνικών πολιτικών και πολιτικών για την αγορά εργασίας που προωθούν μια δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς μετάβαση.

Στην παράγραφο 10 συνιστάται στα κράτη μέλη να κάνουν βέλτιστη χρήση της δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης με σκοπό την παροχή αποτελεσματικής χρηματοδοτικής στήριξης, ιδίως μέσω της δέσμευσης και της διάθεσης επαρκών εθνικών πόρων, τον σχεδιασμό κατάλληλου συνδυασμού μέτρων στα εθνικά σχέδια στο πλαίσιο του προτεινόμενου Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα και την εξασφάλιση της συνεκτικής και βέλτιστης χρήσης της χρηματοδότησης που συνδέεται με τη δίκαιη μετάβαση σε όλα τα επίπεδα, μεταξύ άλλων και σε επίπεδο ΕΕ.

Η παράγραφος 11 χαιρετίζει την πρόθεση της Επιτροπής να αναλάβει δράσεις παρακολούθησης της σύστασης του Συμβουλίου, ιδίως με σκοπό την προώθηση του δημόσιου διαλόγου σχετικά με τη δίκαιη μετάβαση, την ενίσχυση της βάσης δεδομένων και της μεθοδολογικής βάσης, την παρακολούθηση και την ανάλυση προοπτικών, την επανεξέταση της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή της παρούσας σύστασης στο πλαίσιο της πολυμερούς εποπτείας, ιδίως στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και στο πλαίσιο της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα.

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 166 παράγραφος 4 και το άρθρο 292, σε συνδυασμό με το άρθρο 149,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου πρέπει να μειωθούν επείγοντως, ιδίως προκειμένου να μειωθεί η άνοδος της στάθμης της θάλασσας και να περιοριστεί η πιθανότητα εμφάνισης ακραίων καιρικών φαινομένων που ήδη πλήττουν όλες τις περιοχές του πλανήτη⁴⁸, καθώς και προκειμένου να μειωθεί το οικονομικό και κοινωνικό κόστος που σχετίζεται με τις επιπτώσεις της υπερθέρμανσης του πλανήτη⁴⁹. Η Ένωση και τα κράτη μέλη της είναι συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας του Παρισιού που εγκρίθηκε στο πλαίσιο της σύμβασης-πλαίσιου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (UNFCCC) τον Δεκέμβριο του 2015 (στο εξής: συμφωνία του Παρισιού)⁵⁰, η οποία δεσμεύει τα συμβαλλόμενα μέρη της να συγκρατήσουν την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη αρκετά κάτω από τους 2 °C σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα και να συνεχίσουν τις προσπάθειες για τον περιορισμό της αύξησης της θερμοκρασίας σε 1,5 °C σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα.
- (2) Η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος συνιστούν σοβαρές απειλές που απαιτούν την ανάληψη επείγουσας δράσης, όπως επιβεβαιώθηκε πρόσφατα στην έκτη έκθεση αξιολόγησης της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC) σχετικά με τα δεδομένα των φυσικών επιστημών. Ο ανθρώπινος πόνος και οι οικονομικές απώλειες που οφείλονται στη συχνότερη εμφάνιση ακραίων φαινομένων που σχετίζονται με το κλίμα, όπως πλημμύρες, κύματα καύσωνα, ξηρασίες και δασικές πυρκαγιές, αποτελούν ολοένα και συνηθέστερο φαινόμενο. Στην ΕΕ, οι

⁴⁸ Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC), 2021: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change (Κλιματική αλλαγή 2021: τα δεδομένα των φυσικών επιστημών. Συμβολή της ομάδας εργασίας I στην έκτη έκθεση αξιολόγησης της διακυβερνητικής επιτροπής για την κλιματική αλλαγή).

⁴⁹ JRC, PESETA IV, <https://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv/economic-impacts> .

⁵⁰ Συμφωνία του Παρισιού (ΕΕ L 282 της 19.10.2016, σ. 4).

απώλειες αυτές ήδη υπερβαίνουν κατά μέσο όρο τα 12 δισ. EUR ετησίως⁵¹. Οι εν λόγω απώλειες θα μπορούσαν να ανέλθουν σε επιπλέον 175 δισ. EUR (1,38 % του ΑΕΠ της ΕΕ) ετησίως, εάν η υπερθέρμανση του πλανήτη φτάσει τους 3 °C πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα. 3 °C έναντι 65 δισ. EUR για τους 2 °C και 36 δισ. EUR ετησίως για τον 1,5 °C. Αυτό θα έβλαπτε δυσανάλογα ορισμένες ομάδες, κυρίως τα άτομα που βρίσκονται ήδη σε ευάλωτη κατάσταση και τις περιφέρειες που αντιμετωπίζουν ήδη προκλήσεις.

- (3) Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία⁵² καθορίζει τη στρατηγική που θα επιτρέψει στην Ένωση να καταστεί η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος και να μετατραπεί σε μια βιώσιμη, δικαιότερη και πιο ευημερούσα κοινωνία, που σέβεται τα όρια του πλανήτη. Η ανάγκη για δίκαιη μετάβαση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της Πράσινης Συμφωνίας, στην οποία υπογραμμίστηκε ότι κανένας άνθρωπος και κανένας τόπος δεν θα πρέπει να μείνει στο περιθώριο. Το ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα⁵³ θέτει έναν δεσμευτικό στόχο σε επίπεδο Ένωσης για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, καθώς και έναν δεσμευτικό ενδιάμεσο στόχο για καθαρή εγχώρια μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 έως το 2030. Το 8ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον έως το 2030⁵⁴ αποσκοπεί στην προστασία, τη διατήρηση και την ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της Ένωσης, καθώς και στην προστασία της υγείας και της ευημερίας των πολιτών από κινδύνους και επιπτώσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον.
- (4) Ο μετασχηματισμός σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία και κοινωνία απαιτεί ολοκληρωμένη δράση πολιτικής και σημαντικές επενδύσεις σε πολλούς τομείς, όπως η δράση για το κλίμα, η ενέργεια, το περιβάλλον, η βιομηχανία, η έρευνα και η καινοτομία⁵⁵. Για την επίτευξη του δεσμευτικού στόχου σε επίπεδο Ένωσης για το 2030, η Επιτροπή πρότεινε, στις 14 Ιουλίου 2021, τη δέσμη μέτρων «Fit for 55» (προσαρμογή στον στόχο του 55 %)⁵⁶. Η εν λόγω δέσμη μέτρων περιλαμβάνει προτάσεις για την επικαιροποίηση της σχετικής νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένων του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ) της ΕΕ⁵⁷, των οδηγιών για τη φορολογία της ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές

⁵¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021), μελέτη PESETA IV «Climate change impacts and adaptation in Europe» (Επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογή στην Ευρώπη), Κοινό Κέντρο Ερευνών, Σεβίλλη, <http://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv>.

⁵² Ανακοίνωση της Επιτροπής «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» [COM(2019) 640 final].

⁵³ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση πλαισίου με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 401/2009 και (ΕΕ) 2018/1999 («ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα») (ΕΕ L 243 της 9.7.2021, σ. 1).

⁵⁴ Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με γενικό ενωσιακό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον έως το 2030 [COM(2020) 652 final].

⁵⁵ Για παράδειγμα, όσον αφορά τις υποδομές, η Ευρώπη θα χρειαστεί, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, πρόσθετες επενδύσεις ύψους 350 δισ. EUR ετησίως κατά τη διάρκεια αυτής της δεκαετίας για να επιτύχει τον οικείο στόχο της μείωσης των εκπομπών για το 2030 μόνο στα ενεργειακά συστήματα, παράλληλα με τα 130 δισ. EUR που θα χρειαστεί για άλλους περιβαλλοντικούς στόχους.

⁵⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Προσαρμογή στον στόχο του 55 %»: υλοποίηση του στόχου της ΕΕ για το κλίμα με ορίζοντα το 2030 στην πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα [COM(2021) 550 final].

⁵⁷ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Ένωσης, της απόφασης (ΕΕ) 2015/1814 σχετικά με τη θέσπιση και τη λειτουργία αποθεματικού για τη σταθερότητα της αγοράς όσον αφορά το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου, και του κανονισμού (ΕΕ) 2015/757, COM/2021/551 final.

ενέργειας, του κανονισμού σχετικά με τα πρότυπα για τις εκπομπές CO₂ για τα αυτοκίνητα και τα μικρά φορτηγά, του κανονισμού σχετικά με τη συμπερίληψη των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και των απορροφήσεων από δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας, της οδηγίας για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων και του κανονισμού για τον επιμερισμό των προσπαθειών όσον αφορά τομείς εκτός του ισχύοντος ΣΕΔΕ, και συγκεκριμένα τους τομείς των μεταφορών και των κτιρίων. Περιλαμβάνει επίσης νέες νομοθετικές προτάσεις, κυρίως για τη στήριξη της χρήσης καθαρότερων καυσίμων στους τομείς των αεροπορικών και των θαλάσσιων μεταφορών, καθώς και για τη θέσπιση μηχανισμού συννοριακής προσαρμογής άνθρακα και τη σύσταση Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα, το οποίο συνδέεται άμεσα με την προτεινόμενη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών για τα καύσιμα που χρησιμοποιούνται στα κτίρια και τις οδικές μεταφορές. Η δέσμη μέτρων «Fit for 55», σε συνδυασμό με τα μέτρα που λαμβάνονται σε επίπεδο ΕΕ για τη στήριξη και την παροχή κινήτρων για τις αναγκαίες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις, θα συμβάλει στη στήριξη και την επιτάχυνση της ανάπτυξης νέων αγορών, για παράδειγμα για τα καθαρά καύσιμα και τα οχήματα χαμηλών εκπομπών, μειώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το κόστος της βιώσιμης μετάβασης τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους πολίτες.

- (5) Στο πλαίσιο του στρατηγικού θεματολογίου 2019-2024 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, τα κράτη μέλη έχουν δεσμευτεί να εξασφαλίσουν δίκαιη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα χωρίς αποκλεισμούς και χωρίς να μένει κανείς στο περιθώριο. Σε διεθνές επίπεδο, τα κράτη μέλη ενέκριναν τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και επικύρωσαν τη συμφωνία του Παρισιού, η οποία αναφέρεται στις επιταγές της δίκαιης μετάβασης του εργατικού δυναμικού στη νέα κατάσταση και της προώθησης της αξιοπρεπούς εργασίας και των ποιοτικών θέσεων απασχόλησης. Οι κατευθυντήριες γραμμές της ΔΟΕ παρέχουν ένα διεθνώς καθιερωμένο πλαίσιο πολιτικής για τη δίκαιη μετάβαση προς περιβαλλοντικά βιώσιμες οικονομίες και κοινωνίες για όλους⁵⁸. Επιπλέον, 54 υπογράφωντες (χώρες και κοινωνικοί εταίροι) ενέκριναν τη δήλωση της Σιλεσίας του 2018 για την αλληλεγγύη και τη δίκαιη μετάβαση, η οποία εγκρίθηκε στην COP-24 στο Κατοβίτσε, συμπεριλαμβανομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵⁹ και 21 μεμονωμένων κρατών μελών της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και 10 μεμονωμένα κράτη μέλη υπέγραψαν τη δήλωση του 2021 σχετικά με την υποστήριξη των συνθηκών για μια δίκαιη μετάβαση σε διεθνές επίπεδο, η οποία εγκρίθηκε στην COP-26 στη Γλασκόβη, και δεσμεύτηκαν να συμπεριλάβουν πληροφορίες σχετικά με τη δίκαιη μετάβαση στις διετείς εκθέσεις διαφάνειας στο πλαίσιο της υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις πολιτικές και τα μέτρα μας για την επίτευξη των εθνικά καθορισμένων συνεισφορών μας.
- (6) Η δικαιοσύνη και η αλληλεγγύη αποτελούν καθοριστικές αρχές των πολιτικών της Ένωσης στην πορεία προς την πράσινη μετάβαση και αποτελούν προϋπόθεση για την ευρεία και διαρκή δημόσια στήριξή της. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία τονίζει ότι η μετάβαση πρέπει να είναι δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς, δίνοντας προτεραιότητα στον άνθρωπο και μεριμνώντας ιδιαίτερα για τη στήριξη των περιφερειών, των κλάδων, των εργαζομένων, των νοικοκυριών και των καταναλωτών που θα έρθουν

⁵⁸ Οι κατευθυντήριες γραμμές ορίζουν την έννοια της δίκαιης μετάβασης και καλούν τους φορείς χάραξης πολιτικής και τους κοινωνικούς εταίρους να προωθήσουν τη δίκαιη μετάβαση σε παγκόσμιο επίπεδο.

⁵⁹ Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου, 14545/1/18 REV1 της 26ης Νοεμβρίου 2018.

αντιμέτωποι με τις μεγαλύτερες προκλήσεις. Επιπλέον, η ανακοίνωση για μια ισχυρή κοινωνική Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις⁶⁰ υπογραμμίζει ότι η εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας θα προσπορίσει στην Ευρώπη τα εργαλεία που θα εξασφαλίσουν περισσότερη προς τα άνω σύγκλιση, κοινωνική δικαιοσύνη και κοινή ευημερία.

- (7) Το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων⁶¹ επισημαίνει ότι χρειάζεται πνεύμα ενότητας, συντονισμού και αλληλεγγύης ώστε να προχωρήσουμε προς μια πιο πράσινη και πιο ψηφιακή δεκαετία, κατά την οποία οι Ευρωπαίοι θα μπορέσουν να ευημερήσουν. Πρότεινε τρεις πρωταρχικούς στόχους της ΕΕ για το 2030, και συγκεκριμένα ότι τουλάχιστον το 78 % του πληθυσμού ηλικίας 20 έως 64 ετών θα πρέπει να εργάζεται έως το 2030⁶², τουλάχιστον το 60 % όλων των ενηλίκων θα πρέπει να συμμετέχουν σε κατάρτιση κάθε χρόνο⁶³ και ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού θα πρέπει να μειωθεί κατά τουλάχιστον 15 εκατομμύρια έως το 2030⁶⁴. Οι εν λόγω πρωταρχικοί στόχοι για το 2030 επικροτήθηκαν από τους ηγέτες της ΕΕ στη διακήρυξη του Πόρτο του Μαΐου του 2021⁶⁵, καθώς και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου του 2021.
- (8) Με την εφαρμογή των κατάλληλων συνοδευτικών πολιτικών⁶⁶, η πράσινη μετάβαση θα μπορούσε συνολικά να δημιουργήσει περίπου 1 εκατομμύριο πρόσθετες ποιοτικές θέσεις εργασίας⁶⁷ στην ΕΕ έως το 2030 και 2 εκατομμύρια έως το 2050⁶⁸, σε τομείς όπως οι κατασκευές, οι ΤΠΕ ή οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, μετριάζοντας παράλληλα την παρατεταμένη μείωση των θέσεων εργασίας μεσαίας ειδίκευσης ως

⁶⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Μια ισχυρή Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις» [COM(2020) 14], με την οποία ξεκίνησε η δημόσια διαβούλευση για το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

⁶¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων» [COM(2021) 102 final]. Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, ο οποίος διακηρύχθηκε και υπογράφηκε από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή κατά τη σύνοδο κορυφής του Γκέτεμποργκ τον Νοέμβριο του 2017, αποτελεί την κατευθυντήρια πυξίδα της Ένωσης για μια ισχυρή κοινωνική Ευρώπη.

⁶² Προκειμένου να επιτευχθεί αυτός ο συνολικός στόχος, η Ευρώπη πρέπει να καταβάλει προσπάθειες για τη μείωση τουλάχιστον κατά το ήμισυ του χάσματος μεταξύ των φύλων ως προς την απασχόληση σε σύγκριση με το 2019· για τη μείωση του ποσοστού των νέων (ηλικίας 15-29 ετών) που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (ΕΑΕΚ) σε 9 % και την αύξηση της παροχής τυπικής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας (ΠΕΦ).

⁶³ Πιο συγκεκριμένα, τουλάχιστον το 80 % των ατόμων ηλικίας 16-74 ετών θα πρέπει να διαθέτουν βασικές ψηφιακές δεξιότητες, η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου θα πρέπει να μειωθεί περαιτέρω και η συμμετοχή στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση να αυξηθεί.

⁶⁴ Από τα 15 εκατομμύρια άτομα που πρέπει να απαλλαγθούν από τη φτώχεια ή τον κοινωνικό αποκλεισμό, τουλάχιστον τα 5 εκατομμύρια θα πρέπει να είναι παιδιά.

⁶⁵ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, διακήρυξη του Πόρτο, 8.5.2021.

⁶⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Προσαρμογή στον στόχο του 55 %»: υλοποίηση του στόχου της ΕΕ για το κλίμα με ορίζοντα το 2030 στην πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα [COM(2021) 550 final].

⁶⁷ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει την ανακοίνωση με τίτλο «Stepping up Europe's 2030 climate ambition Investing in a climate-neutral future for the benefit of our people (Ενίσχυση της κλιματικής φιλοδοξίας της Ευρώπης για το 2030 — Επενδύουμε σε ένα κλιματικά ουδέτερο μέλλον προς όφελος των πολιτών μας)» [SWD(2020) 176 final]. Προβλέψεις με βάση το E-QUEST με τη χρήση σεναρίου «χαμηλότερης φορολόγησης του εργατικού δυναμικού χαμηλής ειδίκευσης».

⁶⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019), «Sustainable growth for all: choices for the future of Social Europe», Employment and Social Developments in Europe 2019 (Βιώσιμη ανάπτυξη για όλους: επιλογές για το μέλλον της κοινωνικής Ευρώπης, Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2019), 4 Ιουλίου 2019. Με βάση τη διεξοδική ανάλυση που συνοδεύει την ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2018) 773.

αποτέλεσμα της αυτοματοποίησης και της ψηφιοποίησης. Ωστόσο, σύμφωνα με το απαισιόδοξο σενάριο, οι επιπτώσεις της πράσινης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα σε συνδυασμό με ένα ανεπαρκές μείγμα πολιτικής θα μπορούσαν να συνεπάγονται απώλειες θέσεων εργασίας και ΑΕΠ κατά 0,39 % στην Ένωση και απώλειες θέσεων εργασίας έως και 0,26 %⁶⁹.

- (9) Οι επιπτώσεις της πράσινης μετάβασης στις επιχειρήσεις και την απασχόληση θα ποικίλλουν ανά τομέα, επάγγελμα, περιφέρεια και χώρα, επιφέροντας αλλαγές στις θέσεις εργασίας εντός των τομέων και των βιομηχανικών οικοσυστημάτων, καθώς και μεγάλες ανακατανομές εργατικού δυναμικού μεταξύ τους⁷⁰. Η αναδιάρθρωση και η προσαρμογή των σχετικών επιχειρήσεων, τομέων και οικοσυστημάτων προϋποθέτουν την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών μοντέλων και μεγάλων ανακατανομών εργατικού δυναμικού μεταξύ τομέων και περιφερειών. Για παράδειγμα, αναμένονται απώλειες θέσεων εργασίας σε ορισμένες εξορυκτικές δραστηριότητες ή στην παραγωγή ενέργειας από ορυκτά καύσιμα, καθώς και σε τμήματα του τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας. Αντιθέτως, αναμένεται να δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες απασχόλησης σε δραστηριότητες συγκράτησης της κυκλικής αξίας, καθώς και στις βιώσιμες μεταφορές και την παραγωγή ενέργειας. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ακολουθούν αναλυτικές προσεγγίσεις, εστιάζοντας στις σχετικές επιμέρους περιφέρειες και οικοσυστήματα, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και/ή τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη.
- (10) Μέσω της δημιουργίας ευκαιριών ποιοτικής απασχόλησης για όλους και, παράλληλα, της λήψης μέτρων για την άμβλυση και την πρόληψη της ενεργειακής φτώχειας και της φτώχειας στον τομέα των μεταφορών, η πράσινη μετάβαση μπορεί να συμβάλει στην αύξηση των εισοδημάτων και στη μείωση των ανισοτήτων και της φτώχειας συνολικά⁷¹. Συνεπώς, μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση των προϋπαρχουσών κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων και του κοινωνικού αποκλεισμού, βελτιώνοντας την υγεία και την ευημερία και προάγοντας την ισότητα. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί σε ορισμένες πληθυσμιακές ομάδες, κυρίως σε εκείνες που βρίσκονται ήδη σε ευάλωτη κατάσταση. Οι εν λόγω ομάδες περιλαμβάνουν κυρίως τα νοικοκυριά χαμηλού και χαμηλότερου-μεσαίου εισοδήματος, τα οποία δαπανούν μεγάλο ποσοστό του εισοδήματός τους σε βασικές υπηρεσίες όπως η ενέργεια, οι μεταφορές και η στέγαση, καθώς και τις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Τα αποτελέσματα της μοντελοποίησης δείχνουν ότι αν οι περιβαλλοντικοί φόροι είναι προοδευτικοί ή αντιστρόφως προοδευτικοί θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τον σχεδιασμό των μέσων, συμπεριλαμβανομένου, για παράδειγμα, του βαθμού στον

⁶⁹ SWD(2020) 176 final.

⁷⁰ SWD(2020) 176 final.

⁷¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019), «Sustainable growth for all: choices for the future of Social Europe», Employment and Social Developments in Europe 2019 (Βιώσιμη ανάπτυξη για όλους: Επιλογές για το μέλλον της κοινωνικής Ευρώπης, Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2019), κεφάλαιο 5, 4 Ιουλίου 2019, και Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020), «Leaving no one behind and striving for more: fairness and solidarity in the European social market economy», Employment and Social Developments in Europe 2020 (Μην αφήνοντας κανέναν στο περιθώριο και επιδιώκοντας περισσότερα: δικαιοσύνη και αλληλεγγύη στην ευρωπαϊκή κοινωνική οικονομία της αγοράς, Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2020), κεφάλαιο 4.2.2, 15 Σεπτεμβρίου 2020. Η συνολική φτώχεια στο πλαίσιο αυτό μετράται με τη χρήση του συμφωνηθέντος δείκτη για το ποσοστό κινδύνου φτώχειας, σύμφωνα με τους δείκτες του κοινωνικού πίνακα αποτελεσμάτων και τον σχετικό πρωταρχικό στόχο για το 2030 στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

οποίο οι μειώσεις του φόρου εισοδήματος ή άλλες επιλογές ανακύκλωσης εσόδων στοχεύουν τα χαμηλότερα εισοδήματα⁷².

- (11) Οι δραστηριότητες συγκράτησης της κυκλικής αξίας (συμπεριλαμβανομένων επιχειρηματικών μοντέλων επισκευής, επαναχρησιμοποίησης, ανακατασκευής και υπηρεσιοποίησης) μπορούν να προωθήσουν την οικονομικά προσιτή και βιώσιμη πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες. Δημιουργούν επίσης θέσεις εργασίας και ευκαιρίες σε διάφορα επίπεδα δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων για τις γυναίκες, τα άτομα με αναπηρία και τις ομάδες που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, με επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας που δραστηριοποιούνται στους εν λόγω τομείς. Αποφεύγοντας την πραγματοποίηση νέων αγορών, μειώνουν σε μεγάλο βαθμό τις ανθρακούχες εκπομπές, ενώ οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται βρίσκονται κοντά στα προϊόντα που πρέπει να διατηρηθούν, να ανακατασκευαστούν ή να διαμοιραστούν.
- (12) Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία EU-SILC για την περίοδο 2019/2020⁷³, η ενεργειακή φτώχεια έπληξε περίπου το 8 % του πληθυσμού της ΕΕ, ήτοι περισσότερα από 35 εκατομμύρια άτομα, τα οποία δεν ήταν σε θέση να διατηρήσουν αρκετά θερμό το σπίτι τους, με σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων⁷⁴. Συνολικά, το Παρατηρητήριο Ενεργειακής Φτώχειας εκτιμά ότι περισσότερα από 50 εκατομμύρια νοικοκυριά στην Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζουν ενεργειακή φτώχεια. Η ενεργειακή φτώχεια, η οποία οφείλεται στον συνδυασμό χαμηλού εισοδήματος, υψηλού ποσοστού του διαθέσιμου εισοδήματος που δαπανάται για την ενέργεια και ανεπαρκούς ενεργειακής απόδοσης, αποτελεί σημαντική πρόκληση για την Ένωση εδώ και αρκετό καιρό. Αυτή η μορφή φτώχειας πλήττει όχι μόνο τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος, αλλά και τα νοικοκυριά χαμηλότερου-μεσαίου εισοδήματος σε πολλά κράτη μέλη⁷⁵. Τα νοικοκυριά με ενεργειακές ανάγκες άνω του μέσου όρου, συμπεριλαμβανομένων των οικογενειών με παιδιά, των ατόμων με αναπηρία και των ηλικιωμένων, είναι επίσης πιο ευάλωτα στην ενεργειακή φτώχεια⁷⁶ και τις επιπτώσεις της. Οι γυναίκες, και ειδικότερα οι μονογονεϊκές οικογένειες και οι ηλικιωμένες γυναίκες⁷⁷, πλήττονται επίσης ιδιαίτερα από την ενεργειακή φτώχεια. Εκτός από την ενεργειακή φτώχεια, η έννοια της φτώχειας στον τομέα των μεταφορών αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο όταν ορισμένες κατηγορίες του πληθυσμού δεν είναι σε θέση να επιτύχουν το απαιτούμενο από κοινωνική και υλική άποψη επίπεδο υπηρεσιών μεταφορών. Χωρίς τα κατάλληλα συνοδευτικά μέτρα για τον μετριασμό και την πρόληψη της ενεργειακής φτώχειας και της φτώχειας στον τομέα των μεταφορών,

⁷² IEEP (2021), [Green taxation and other economic instruments: internalising environmental costs to make the polluter pay \(Πράσινη φορολογία και άλλα οικονομικά μέσα: εσωτερίκευση του περιβαλλοντικού κόστους ώστε ο ρυπαίνων να πληρώνει\)](#).

⁷³ Στοιχεία EU-SILC του 2019 διαθέσιμα για όλα τα κράτη μέλη· τα στοιχεία του 2020 δεν είναι ακόμη διαθέσιμα για όλα τα κράτη μέλη.

⁷⁴ Επιπλέον, έως και 6,2 % των Ευρωπαίων, ήτοι πάνω από 27 εκατομμύρια άτομα, έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές λογαριασμών υπηρεσιών κοινής ωφελείας.

⁷⁵ SWD(2019) 579 final.

⁷⁶ Βλ. την [έκθεση](#) του εργαστηρίου για την «Ενεργειακή φτώχεια», η οποία διοργανώθηκε στις 9 Νοεμβρίου 2016 για την Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας (ITRE) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

⁷⁷ Βλ. [Gender perspective on access to energy in the EU \(Η διάσταση του φύλου όσον αφορά την πρόσβαση στην ενέργεια στην ΕΕ\)](#) (europa.eu), [Gender and energy \(Φύλο και ενέργεια\) | Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων](#) (europa.eu), [GFE-Gender-Issues-Note-Session-6.2.pdf](#) (oecd.org).

αυτές οι μορφές φτώχειας κινδυνεύουν να επιδεινωθούν περαιτέρω, ιδίως λόγω της εσωτερικεύσης του κόστους των εκπομπών κατά τη διαμόρφωση των τιμών ή του κόστους προσαρμογής σε εναλλακτικές λύσεις υψηλότερης απόδοσης και χαμηλότερων εκπομπών.

- (13) Οι αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης είναι καλά ενσωματωμένες στον σχεδιασμό των σχετικών πλαισίων για το κλίμα, την ενέργεια και το περιβάλλον σε επίπεδο Ένωσης⁷⁸, μεταξύ άλλων μέσω της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» και του επιμερισμού των προσπαθειών μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και σε μέρος της αναδιανομής των δικαιωμάτων ΣΕΔΕ για τους σκοπούς της αλληλεγγύης, της ανάπτυξης και των διασυνδέσεων εντός της Ένωσης και στη χρήση τους για το Ταμείο Εκσυγχρονισμού το οποίο συμβάλλει στην κάλυψη των σημαντικών επενδυτικών αναγκών των κρατών μελών χαμηλότερου εισοδήματος για τον εκσυγχρονισμό των ενεργειακών τους συστημάτων. Επιπλέον, το πλαίσιο της νομοθεσίας της ΕΕ για την ενεργειακή πολιτική παρέχει στα κράτη μέλη εργαλεία που διασφαλίζουν την προστασία των ενεργειακά φτωχών και ευάλωτων οικιακών πελατών, αποφεύγοντας παράλληλα τη δημιουργία στρεβλώσεων στην αγορά⁷⁹. Παρότι τα εργαλεία αυτά συμβάλλουν στη διευκόλυνση της πράσινης μετάβασης, έχουν ως σκοπό την παροχή των μέσων για την εξασφάλιση της αναγκαίας προστασίας γενικότερα, όπως καταδεικνύεται, για παράδειγμα, από την πρόσφατη ανακοίνωση με τίτλο «Αντιμετώπιση της αύξησης των τιμών της ενέργειας: μια εργαλειοθήκη για δράση και στήριξη»⁸⁰. Επιπλέον, η σύσταση Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα με χρηματοδότηση ύψους 72,2 δισ. EUR για την περίοδο 2025-2032 θα στηρίξει τα ευάλωτα νοικοκυριά, τους χρήστες των μεταφορών και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις που επηρεάζονται από την εισαγωγή της εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών για τα καύσιμα που χρησιμοποιούνται στις οδικές μεταφορές και τα κτίρια⁸¹. Το Ταμείο θα διευκολύνει την αντιμετώπιση των κοινωνικών επιπτώσεων με μέτρα και επενδύσεις που αποσκοπούν στη μείωση της εξάρτησης από ορυκτά καύσιμα μέσω της αύξησης της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων, της απαλλαγής της θέρμανσης και της ψύξης των κτιρίων από τις ανθρακούχες εκπομπές, συμπεριλαμβανομένων της ένταξης της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και της παροχής βελτιωμένης πρόσβασης στην κινητικότητα και τις μεταφορές μηδενικών και χαμηλών εκπομπών προς όφελος των ευάλωτων νοικοκυριών, των ευάλωτων μικροεπιχειρήσεων και των ευάλωτων χρηστών των μεταφορών, τα οποία θα συμπληρώνονται με τη χορήγηση προσωρινής άμεσης εισοδηματικής στήριξης στα

⁷⁸ Η κοινωνική δικαιοσύνη ενσωματώνεται επίσης στον σχεδιασμό των προτάσεων της Επιτροπής που αποτελούν μέρος της δέσμης μέτρων «Fit for 55», συμπεριλαμβανομένων των προτάσεων για την οδηγία για τη φορολογία της ενέργειας, την οδηγία για την ενεργειακή απόδοση, την οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την οδηγία για τις υποδομές εναλλακτικών καυσίμων, τον κανονισμό για τον επιμερισμό των προσπαθειών, καθώς και της πρότασης για τη σύσταση Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα.

⁷⁹ Άρθρο 5 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 125)· άρθρο 3 της οδηγίας 2009/73/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου και την κατάργηση της οδηγίας 2003/55/ΕΚ (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (ΕΕ L 211 της 14.8.2009, σ. 94).

⁸⁰ COM(2021) 660 final της 13ης Οκτωβρίου 2021.

⁸¹ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα [COM(2021) 568 final].

ευάλωτα νοικοκυριά, συμπεριλαμβανομένων των ευάλωτων χρηστών των μεταφορών, όπου είναι αναγκαίο.

- (14) Τα κράτη μέλη έχουν στη διάθεσή τους μια σειρά εργαλείων για να περιγράψουν και να συντονίσουν τις δράσεις τους για μια δίκαιη μετάβαση. Τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ) θα πρέπει να αξιολογούν τον αριθμό των νοικοκυριών που αντιμετωπίζουν ενεργειακή φτώχεια και να περιγράφουν τα μέτρα που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των κοινωνικών και εδαφικών επιπτώσεων της ενεργειακής μετάβασης⁸². Τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης θα πρέπει να προσδιορίζουν τα εδάφη που είναι επιλέξιμα για στήριξη στο πλαίσιο του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης έως το 2027⁸³. Χρηματοδοτούμενα από το NextGenerationEU, τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας καθορίζουν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την προώθηση της πράσινης μετάβασης, της χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, της ανθεκτικότητας και των προοπτικών για την επόμενη γενιά, με ορίζοντα υλοποίησης έως το 2026⁸⁴.
- (15) Με βάση τις αρχές και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων ειδικότερα, υπάρχει περιθώριο για βελτίωση του σχεδιασμού των πολιτικών με ολοκληρωμένο και οριζόντιο τρόπο, καθώς και για διασφάλιση της συνοχής των προσπαθειών στον τομέα των δαπανών, σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Στην αξιολόγηση των τελικών ΕΣΕΚ⁸⁵, παρότι αναγνωρίζει ότι παρέχουν ορισμένους δείκτες και πολιτικές σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν παρέχουν πάντοτε σαφή ιεράρχηση των χρηματοδοτικών αναγκών για τη δίκαιη μετάβαση ούτε για την επανείδικευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων ή για τη στήριξη των προσαρμογών της αγοράς εργασίας. Τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης θα πρέπει να επικεντρώνονται σε επιλεγμένα εδάφη και, συνακόλουθα, δεν αναμένεται να χαράξουν συνολική στρατηγική και πολιτικές για μια δίκαιη μετάβαση σε εθνικό επίπεδο. Παρότι οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις τις οποίες στηρίζουν και στη χρηματοδότηση των οποίων συμβάλλουν έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να έχουν διαρκή αντίκτυπο, τόσο τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης όσο και τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας είναι περιορισμένης χρονικής διάρκειας. Ορισμένες δράσεις για τη δίκαιη μετάβαση υλοποιούνται επίσης στο πλαίσιο άλλων προγραμμάτων και πρωτοβουλιών, κυρίως των ταμείων για την πολιτική συνοχής. Τα κοινωνικά σχέδια για το κλίμα θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην παροχή βοήθειας στις

⁸² Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 663/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 94/22/ΕΚ, 98/70/ΕΚ, 2009/31/ΕΚ, 2009/73/ΕΚ, 2010/31/ΕΕ, 2012/27/ΕΕ και 2013/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 2009/119/ΕΚ και (ΕΕ) 2015/652 του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 1).

⁸³ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1056 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 1).

⁸⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Η ώρα της Ευρώπης: ανασύνταξη και προετοιμασία για την επόμενη γενιά»· κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

⁸⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Μια αξιολόγηση σε επίπεδο ΕΕ των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα – Τόνωση της πράσινης μετάβασης και προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης μέσω ενοποιημένου σχεδιασμού για την ενέργεια και το κλίμα» [COM(2020) 564 final].

ευάλωτες ομάδες που επηρεάζονται περισσότερο στο πλαίσιο της εισαγωγής της εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών για τα καύσιμα που χρησιμοποιούνται στις οδικές μεταφορές και τα κτίρια.

- (16) Η δίκαιη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα στην Ένωση έως το 2050 θα εξασφαλίσει ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο, κυρίως οι εργαζόμενοι και τα νοικοκυριά που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση, και κυρίως εκείνα που βρίσκονται ήδη σε ευάλωτη κατάσταση. Προς τον σκοπό αυτόν, όπως ορίζεται στην παρούσα σύσταση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν ολοκληρωμένες δέσμες μέτρων πολιτικής⁸⁶, να ενισχύσουν τα οριζόντια στοιχεία που προωθούν τη δίκαιη πράσινη μετάβαση και να κάνουν βέλτιστη χρήση της δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης. Κατά τον καθορισμό των δεσμών μέτρων πολιτικής θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα άτομα και τα νοικοκυριά που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση, κυρίως από την απώλεια θέσεων εργασίας, αλλά και από την αλλαγή των συνθηκών εργασίας και/ή τις νέες απαιτήσεις καθηκόντων στην εργασία, καθώς και εκείνα που υφίστανται δυσμενείς επιπτώσεις στο διαθέσιμο εισόδημα, τις δαπάνες και την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Στο πλαίσιο των ομάδων που επηρεάζονται περισσότερο, οι δέσμες μέτρων πολιτικής θα πρέπει ιδίως —αλλά όχι μόνο— να λαμβάνουν υπόψη τα άτομα και τα νοικοκυριά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, και κυρίως τα άτομα που είναι περισσότερο απομακρυσμένα από την αγορά εργασίας, για παράδειγμα λόγω των δεξιοτήτων τους, των εδαφικών συνθηκών της αγοράς εργασίας ή άλλων χαρακτηριστικών, όπως το φύλο, η φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, η θρησκεία ή οι πεποιθήσεις, η αναπηρία, η ηλικία ή ο γενετήσιος προσανατολισμός. Επιπλέον, τα άτομα και τα νοικοκυριά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση μπορεί να περιλαμβάνουν άτομα που ζουν σε κατάσταση φτώχειας και/ή ενεργειακής φτώχειας ή διατρέχουν τέτοιο κίνδυνο, αντιμετωπίζουν εμπόδια στην κινητικότητα ή υπερβολική επιβάρυνση με δαπάνες στέγασης. Οι δέσμες μέτρων πολιτικής θα πρέπει να προσαρμόζονται στις τοπικές συνθήκες, λαμβανομένων υπόψη των αναγκών των πλέον ευάλωτων και απομακρυσμένων περιοχών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων περιοχών.
- (17) Για την ενεργό στήριξη της ποιοτικής απασχόλησης θα πρέπει να δίνεται έμφαση στην παροχή βοήθειας στους εργαζομένους, στα άτομα που αναζητούν εργασία, στα άτομα που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (EAEK) και στους αυτοαπασχολούμενους που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση. Πιο συγκεκριμένα, τα υποεκπροσωπούμενα άτομα, όπως οι γυναίκες ή τα άτομα με συγκριτικά χαμηλές ικανότητες προσαρμογής στις αλλαγές στην αγορά εργασίας, χρειάζονται στήριξη προκειμένου να βελτιώσουν την απασχολησιμότητά τους και να βρουν απασχόληση, σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την αποτελεσματική ενεργό στήριξη της απασχόλησης μετά την κρίση της νόσου COVID-19 (EASE)⁸⁷. Συνεπώς, με βάση προηγούμενες κατευθύνσεις πολιτικής⁸⁸, οι δέσμες μέτρων πολιτικής θα πρέπει να περιλαμβάνουν ειδικά προσαρμοσμένα μέτρα για τη στήριξη των κινήτρων πρόσληψης και μετάβασης, στήριξη της επιχειρηματικότητας

⁸⁶ Ειδικότερα, οι ετήσιες στρατηγικές για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2021 και 2022, οι συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ 2021 και οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις.

⁸⁷ Σύσταση (ΕΕ) 2021/402 της Επιτροπής, της 4ης Μαρτίου 2021, σχετικά με την αποτελεσματική ενεργό στήριξη της απασχόλησης μετά την κρίση της νόσου COVID-19 (EASE) (ΕΕ L 80 της 8.3.2021, σ. 1).

⁸⁸ Ειδικότερα, τη σύσταση EASE και τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών που εγκρίθηκαν τον Οκτώβριο του 2020 και επιβεβαιώθηκαν εκ νέου τον Οκτώβριο του 2021.

και μέτρα για τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας, ιδίως για τις πολύ μικρές, τις μικρές και τις μεσαίες επιχειρήσεις και στα εδάφη που πλήττονται σε μεγαλύτερο βαθμό. Θα πρέπει επίσης να προωθούν την αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή των υφιστάμενων κανόνων για τις συνθήκες εργασίας και τη στήριξη της κοινωνικά υπεύθυνης αναδιάρθρωσης σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες και πρότυπα. Οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν να διαδραματίσουν ζωτικό ρόλο συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση, μέσω του διαλόγου, των επιπτώσεων στην απασχόληση και των κοινωνικών επιπτώσεων των προκλήσεων της πράσινης μετάβασης.

- (18) Η πρόσβαση σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση για όλους έχει ουσιαστική σημασία για να διασφαλιστεί ότι το εργατικό δυναμικό διαθέτει τις δεξιότητες που απαιτούνται για την επίτευξη της πράσινης μετάβασης. Επομένως, οι πτυχές της δίκαιης μετάβασης θα πρέπει να ενσωματωθούν στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών για τις δεξιότητες, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων και τη νέα επικαιροποιημένη βιομηχανική στρατηγική της ΕΕ⁸⁹. Οι συμπράξεις για τις δεξιότητες στο πλαίσιο του συμφώνου για τις δεξιότητες θα αποτελέσουν επίσης σημαντικό μοχλό. Οι επικαιροποιημένες πληροφορίες και προοπτικές για την αγορά εργασίας και τις δεξιότητες, μεταξύ άλλων σε περιφερειακό, τομεακό και επαγγελματικό επίπεδο, επιτρέπουν τον προσδιορισμό και την πρόβλεψη των σχετικών αναγκών σε ειδικές ανά επάγγελμα και εγκάρσιες δεξιότητες, μεταξύ άλλων ως βάση για την προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών στις ανάγκες σε δεξιότητες για την πράσινη μετάβαση. Η ΕΕΚ θα πρέπει να εφοδιάζει τους νέους και τους ενήλικες, και ιδίως τις γυναίκες, με τις δεξιότητες που απαιτούνται για την επιτυχή διαχείριση της πράσινης μετάβασης⁹⁰. Τα προγράμματα μαθητείας και οι περίοδοι αμειβόμενης πρακτικής άσκησης, τα οποία εμπεριέχουν ισχυρές συνιστώσες κατάρτισης, ιδίως για τους νέους, συμβάλλουν στις μεταβάσεις στην αγορά εργασίας, κυρίως σε δραστηριότητες που συντελούν στην επίτευξη κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων, καθώς και σε τομείς που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες ελλείψεις δεξιοτήτων. Η αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση θα πρέπει να προωθηθεί για την κάλυψη των αναγκών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεπίδειξης, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής στα άτομα της δυνατότητας να αναζητούν κατάρτιση προσαρμοσμένη στις ανάγκες τους, καθώς και μέσω σύντομων, εγγυημένης ποιότητας μαθημάτων σχετικά με τις δεξιότητες για την πράσινη μετάβαση, με βάση την ευρωπαϊκή προσέγγιση για τα μικροδιαπιστευτήρια, η οποία θα διευκολύνει επίσης την αποτίμηση και την αναγνώριση των αποτελεσμάτων των εν λόγω μαθημάτων.
- (19) Η σύνθεση των συστημάτων φορολόγησης και παροχών και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να επανεξεταστεί με βάση τις ειδικές ανάγκες που απορρέουν από την πράσινη μετάβαση, αντικατοπτρίζοντας επίσης την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», καθώς και την ανάγκη οι συνοδευτικές πολιτικές να μη θεσπίζουν επιδοτήσεις για την κατανάλωση ορυκτών καυσίμων, να μην εγκλωβίζουν τους καταναλωτές σε συγκεκριμένη τεχνολογία και να μη μειώνουν τα κίνητρα για ανακαινίσεις κτιρίων, την αντικατάσταση των συστημάτων θερμικής ενέργειας και, εν γένει, για μέτρα ενεργειακής απόδοσης. Ο συνδυασμός διαφόρων πολιτικών μπορεί να

⁸⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Επικαιροποίηση της νέας βιομηχανικής στρατηγικής του 2020: προς μια ισχυρότερη ενιαία αγορά για την ανάκαμψη της Ευρώπης» [COM(2021) 350 final].

⁹⁰ Σύσταση του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2020, σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα (ΕΕ C 417 της 2.12.2020, σ. 1).

στηρίζει τα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και τους εργαζομένους που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση. Ανάλογα με την εθνική και την εκάστοτε εξεταζόμενη κατάσταση, ο συνδυασμός αυτός θα μπορούσε, για παράδειγμα, να περιλαμβάνει τη μετατόπιση της φορολογίας από την εργασία προς κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους σύμφωνα με την πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας για τη φορολογία της ενέργειας⁹¹, την επανεξέταση των συστημάτων ανεργίας και/ή προσωρινή και στοχευμένη άμεση εισοδηματική στήριξη, όταν είναι αναγκαίο. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής ένταξης μπορούν να αξιολογούνται και, κατά περίπτωση, να προσαρμόζονται υπό το πρίσμα της πράσινης μετάβασης, ιδίως για την παροχή εισοδηματικής ασφάλειας, κυρίως κατά τη μετάβαση από μια θέση εργασίας σε άλλη, και για την παροχή επαρκών κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών υγείας και φροντίδας μέσω κατάλληλων κοινωνικών υποδομών, κυρίως στα εδάφη που πλήττονται σε μεγαλύτερο βαθμό (π.χ. αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές), προκειμένου να αποτρέπεται ο κοινωνικός αποκλεισμός και να αντιμετωπίζονται οι κίνδυνοι για την υγεία. Για την ανάπτυξη φυσικής και οικονομικής ανθεκτικότητας χωρίς αποκλεισμούς στις μη αναστρέψιμες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, πρέπει να προωθηθούν λύσεις για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τους κινδύνους, τη μείωση των κινδύνων και τη μεταφορά κινδύνων, ιδίως μέσω της αύξησης της διαθεσιμότητας λύσεων ασφάλισης και της πραγματοποίησης επενδύσεων στη διαχείριση κινδύνων καταστροφών και την προσαρμογή για τη μείωση των φυσικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και, κατ' επέκταση, τη μείωση των απωλειών, καθώς και του χάσματος όσον αφορά την προστασία του κλίματος, λαμβανομένων υπόψη των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, καθώς και των αγροτικών και απομακρυσμένων περιοχών. Η διαχείριση του κινδύνου καταστροφών, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων πολιτικής προστασίας σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, θα πρέπει να ενισχυθεί για την καλύτερη πρόληψη, ετοιμότητα και αντιμετώπιση των κλυδωνισμών που σχετίζονται με το κλίμα.

- (20) Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες καλής ποιότητας, στις οποίες περιλαμβάνονται η ενέργεια, οι μεταφορές, η αποχέτευση, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και οι ψηφιακές επικοινωνίες, και θα πρέπει να παρέχεται υποστήριξη για ισότιμη πρόσβαση στις εν λόγω υπηρεσίες σε όσους την έχουν ανάγκη⁹². Θα πρέπει επίσης να παρέχεται πρόσβαση σε καλής ποιότητας κοινωνική κατοικία ή στεγαστική βοήθεια σε όσους την έχουν ανάγκη⁹³. Επιπλέον, τα νοικοκυριά χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος, οι ευάλωτοι πελάτες, συμπεριλαμβανομένων των τελικών χρηστών, τα άτομα που αντιμετωπίζουν ή κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν ενεργειακή φτώχεια και τα άτομα που ζουν σε κοινωνικές κατοικίες μπορούν να επωφεληθούν από την εφαρμογή της αρχής της «προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση». Εκτός από την προστασία και την ενδυνάμωση των καταναλωτών ενέργειας, απαιτούνται ειδικά μέτρα για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της ενεργειακής φτώχειας, ιδιαίτερα μέσω της προώθησης επενδύσεων που στοχεύουν στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, κυρίως στον τομέα της κοινωνικής στέγασης, σύμφωνα με την πρόταση

⁹¹ Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την αναδιάρθρωση του ενωσιακού πλαισίου φορολογίας των ενεργειακών προϊόντων και της ηλεκτρικής ενέργειας (αναδιατύπωση) [COM(2021) 563 final].

⁹² «Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων», ο οποίος διακηρύχθηκε επίσημα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017, αρχή 20.

⁹³ «Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων», ο οποίος διακηρύχθηκε επίσημα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017, αρχή 19 στοιχείο α.

αναδιάρθρωσης της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση⁹⁴ που εκδόθηκε στις 14 Ιουλίου 2021, καθώς και με την πρόταση οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων⁹⁵ που εκδόθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 2021, η οποία αντιμετωπίζει επίσης τους κύριους μη οικονομικούς φραγμούς στην ανακαίνιση, όπως ο διχασμός των κινήτρων, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμίσεων ιδιοκτήτη-μισθωτή, και οι δομές συνιδιοκτησίας. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε συγκεκριμένες ομάδες που διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να πληγούν από ενεργειακή φτώχεια, όπως οι γυναίκες, τα άτομα με αναπηρία, οι ηλικιωμένοι, τα παιδιά και τα άτομα με μειονοτικό φυλετικό ή εθνοτικό υπόβαθρο. Οι προϋπάρχουσες και αναδυόμενες προκλήσεις όσον αφορά την κινητικότητα μπορούν να αντιμετωπιστούν με μέτρα στήριξης και με την ανάπτυξη των αναγκαίων υποδομών, όπως οι δημόσιες μεταφορές. Η οικονομική προσιτότητα, η προσβασιμότητα και η ασφάλεια της βιώσιμης κινητικότητας και των διαφόρων τρόπων μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτικών και δημόσιων μεταφορών, έχουν καίρια σημασία προκειμένου να διασφαλιστεί ότι όλοι επωφελούνται από την πράσινη μετάβαση και όλοι συμμετέχουν σ' αυτήν. Η αστική κινητικότητα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό, όπως αποτυπώνεται επίσης στο ευρωπαϊκό πλαίσιο αστικής κινητικότητας⁹⁶ που εγκρίθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 2021.

- (21) Η προσέγγιση της δίκαιης μετάβασης με βάση το σύνολο της οικονομίας θα πρέπει να στηρίζει τη δράση πολιτικής, με βάση τον συντονισμό της χάραξης πολιτικής και την ενίσχυση των επιχειρησιακών ικανοτήτων σε όλα τα επίπεδα και σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής, δίνοντας επίσης ενεργό ρόλο στις περιφερειακές και τοπικές αρχές, τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων σε όλα τα επίπεδα και στάδια, καθώς και την αποτελεσματική και αποτελεσματική συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και των ενδιαφερόμενων μερών. Ο εν λόγω συντονισμός και συμμετοχή θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν ότι οι αρχές της δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας ενσωματώνονται εξ αρχής στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση της πολιτικής, παρέχοντας τη βάση για ευρεία και μακροπρόθεσμη στήριξη των πολιτικών χωρίς αποκλεισμούς που προωθούν την πράσινη μετάβαση.
- (22) Η ισχυρή βάση τεκμηρίωσης έχει καίρια σημασία για την εφαρμογή υγιών κοινωνικών πολιτικών και πολιτικών για την αγορά εργασίας που εξασφαλίζουν τη δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς μετάβαση. Προς τον σκοπό αυτόν, η σταδιακή εναρμόνιση και η συνοχή των ορισμών, των εννοιών, των ταξινομήσεων και των μεθοδολογιών, ιδίως με βάση τη σύσταση (ΕΕ) 2020/1563 της Επιτροπής σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια⁹⁷, διευκολύνουν τις αξιολογήσεις και τη συγκρισιμότητά τους. Περαιτέρω δράσεις έρευνας και καινοτομίας μπορούν να ενισχύσουν τη βάση

⁹⁴ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενεργειακή απόδοση (αναδιάρθρωση) [COM(2021) 558 final].

⁹⁵ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending the Directive 2010/31/EU of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings [as amended by Directive (EU) 2018/844/EU of 30 May 2018] [Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2018/844 της 30ής Μαΐου 2018)] [COM(2021) 802 final].

⁹⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «The European Urban Mobility Framework» (Το ευρωπαϊκό πλαίσιο αστικής κινητικότητας) [COM(2021) 811].

⁹⁷ Σύσταση (ΕΕ) 2020/1563 της Επιτροπής, της 14ης Οκτωβρίου 2020, σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια (ΕΕ L 357 της 27.10.2020, σ. 35).

γνώσης, η οποία μπορεί να τροφοδοτήσει τον πολιτικό και δημόσιο διάλογο. Οι ανταλλαγές με το κοινό σε όλη του την πολυμορφία και με τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη, για παράδειγμα σχετικά με τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων και των διαδικασιών ανάλυσης προοπτικών και παρακολούθησης, μπορούν να συμβάλουν με τη σειρά τους στη χάραξη πολιτικής και στην ενίσχυση της ανάληψης ίδιας ευθύνης.

- (23) Απαιτούνται κατάλληλα αναλυτικά και υψηλής ποιότητας δεδομένα και δείκτες, ιδίως για την αξιολόγηση των επιπτώσεων στην απασχόληση και των κοινωνικών και διανεμητικών επιπτώσεων των πολιτικών για την κλιματική αλλαγή. Αυτά τα δεδομένα και οι δείκτες δεν είναι επί του παρόντος πλήρως διαθέσιμα. Για παράδειγμα, παρότι έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος όσον αφορά τη μέτρηση της ενεργειακής φτώχειας, θα μπορούσαν να αναπτυχθούν δείκτες για την αξιολόγηση της φτώχειας στον τομέα των μεταφορών. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση μπορούν να ενισχυθούν μέσω σειράς δράσεων, που θα εστιάζουν σε δείκτες, πίνακες αποτελεσμάτων, καθώς και σε πιλοτικά έργα μικρής κλίμακας και σε πειραματικές δράσεις σε επίπεδο πολιτικής. Οι δράσεις μπορούν να βασιστούν ή να εμπνευστούν από τους υφιστάμενους πίνακες αποτελεσμάτων, όπως ο κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων και ο πίνακας δεικτών για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, οι οποίοι περιέχουν σχετικές πληροφορίες για συγκεκριμένες πτυχές των πολιτικών δίκαιης μετάβασης.
- (24) Τέλος, η βέλτιστη και αποδοτική χρήση της δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης και η κινητοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων και η αποτελεσματική διάθεσή τους έχουν ιδιαίτερη σημασία υπό το πρίσμα των σημαντικών επενδυτικών αναγκών που απορρέουν από την πράσινη μετάβαση. Σε επίπεδο Ένωσης, οι σχετικές δράσεις υποστηρίζονται μέσω του προϋπολογισμού της ΕΕ και του NextGenerationEU. Θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ), του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης (ΜΔΜ), συμπεριλαμβανομένου του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ), του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+), του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), του Ταμείου Συνοχής, της Συνδρομής στην Ανάκαμψη για τη Συνοχή και τις Περιοχές της Ευρώπης (REACT-EU), του ERASMUS+ και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση για τους απολυμένους εργαζομένους (ΕΤΠ), του προγράμματος LIFE, του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», του Ταμείου Εκσυγχρονισμού⁹⁸, του Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα και των ταμείων στο πλαίσιο της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ). Επιπλέον, η Επιτροπή στηρίζει τα κράτη μέλη με τη χρήση του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης, παρέχοντας εξατομικευμένη τεχνική εμπειρογνωσία για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προωθούν τη δίκαιη μετάβαση προς το ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα.
- (25) Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο είναι το πλαίσιο συντονισμού της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής απασχόλησης της ΕΕ, μεταξύ άλλων σε σχέση με τις οικονομικά και κοινωνικά σημαντικές πτυχές της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Θα εξακολουθήσει να διαδραματίζει αυτόν τον ρόλο στο στάδιο της ανάκαμψης και στην προώθηση της διττής μετάβασης, διαρθρωμένο γύρω από τις τέσσερις διαστάσεις της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας και σε συμφωνία με τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης. Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Επιτροπή θα παρακολουθεί στενά τα

⁹⁸ Εκτός του προϋπολογισμού της ΕΕ και του NextGenerationEU.

κοινωνικοοικονομικά αποτελέσματα και τις επιπτώσεις και, όπου χρειάζεται, θα προτείνει στοχευμένες ειδικές ανά χώρα συστάσεις για να διασφαλίζει ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο. Η συμπληρωματικότητα με τα μέτρα που υποστηρίζονται στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα αποτελέσουν προτεραιότητα. Συνεπώς, η παρακολούθηση της παρούσας σύστασης θα πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, με βάση κατάλληλες εκτιμήσεις, αξιολογήσεις των επιπτώσεων πολιτικής, καθώς και με βάση την πορεία της εφαρμογής της καθοδήγησης που παρέχεται στην παρούσα σύσταση.

- (26) Επιπλέον, στο πλαίσιο του προσχεδίου και της τελικής επικαιροποίησης των εθνικών τους σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ) το 2023 και το 2024, αντίστοιχα, σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση⁹⁹, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιήσουν την παρούσα σύσταση για να εξετάσουν το ενδεχόμενο της ενσωμάτωσης εκτιμήσεων επιπτώσεων στην απασχόληση και των κοινωνικών και διανεμητικών επιπτώσεων, καθώς και πτυχών της δίκαιης μετάβασης και στις πέντε διαστάσεις της Ενεργειακής Ένωσης, καθώς και για να ενισχύσουν περαιτέρω τα μέτρα πολιτικής για την αντιμετώπιση αυτών των επιπτώσεων, με ιδιαίτερη έμφαση στην ενεργειακή φτώχεια.
- (27) Επιπλέον, η παρακολούθηση της εφαρμογής της παρούσας σύστασης μπορεί να βασιστεί στα υφιστάμενα στοιχεία στο πλαίσιο των καθιερωμένων διαδικασιών πολυμερούς εποπτείας, κυρίως στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Το Συμβούλιο ή η Επιτροπή μπορούν να ζητήσουν από την Επιτροπή Απασχόλησης και την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, σύμφωνα με τα άρθρα 150 και 160 της ΣΛΕΕ αντίστοιχα, να εξετάσουν, στον αντίστοιχο τομέα αρμοδιότητάς τους, την εφαρμογή της παρούσας σύστασης με βάση την κατάλληλη υποβολή εκθέσεων από την Επιτροπή και άλλα εργαλεία πολυμερούς εποπτείας. Επίσης, στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή εργάζεται με σκοπό την ενίσχυση της διαθεσιμότητας δεδομένων, την επικαιροποίηση, την ανάπτυξη και τη χρήση πλαισίων και μεθοδολογικής καθοδήγησης, μεταξύ άλλων για τη μέτρηση της ενεργειακής φτώχειας και της φτώχειας στον τομέα των μεταφορών και των περιβαλλοντικών ανισοτήτων, καθώς και για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και του πραγματικού αντικτύπου των μέτρων πολιτικής,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

ΣΤΟΧΟΣ

- 1) Σύμφωνα με τις αρχές της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, στόχος της παρούσας σύστασης είναι να εξασφαλιστεί ότι η μετάβαση της Ένωσης προς μια κλιματικά ουδέτερη και περιβαλλοντικά βιώσιμη οικονομία έως το 2050 είναι δίκαιη και δεν αφήνει κανέναν στο περιθώριο.
- 2) Για τον σκοπό αυτόν, τα κράτη μέλη καλούνται να εγκρίνουν και, σε στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, κατά περίπτωση, να εφαρμόσουν ολοκληρωμένες και συνεκτικές δέσμες μέτρων πολιτικής, οι οποίες θα καλύπτουν τις

⁹⁹ Σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 για τη διακυβέρνηση.

πτυχές της απασχόλησης και τις κοινωνικές πτυχές για την προώθηση της δίκαιης μετάβασης σε όλες τις πολιτικές, και κυρίως τις πολιτικές για το κλίμα, την ενέργεια και το περιβάλλον, καθώς και να κάνουν βέλτιστη χρήση της δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης.

ΟΡΙΣΜΟΙ

3) Για τον σκοπό της παρούσας σύστασης, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- α) «Πράσινη μετάβαση»: η μετάβαση της οικονομίας και της κοινωνίας της ΕΕ προς την επίτευξη των κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων πρωτίστως μέσω πολιτικών και επενδύσεων, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα που θεσπίζει την υποχρέωση επίτευξης κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και τη συμφωνία του Παρισιού.
- β) «Κλιματικοί και περιβαλλοντικοί στόχοι»: οι έξι στόχοι που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/852¹⁰⁰, και συγκεκριμένα: ο μετριασμός της κλιματικής αλλαγής· η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή· η βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων· η μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία· η πρόληψη και ο έλεγχος της ρύπανσης και η προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.
- γ) «Άτομα και νοικοκυριά που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση»: τα άτομα των οποίων η αποτελεσματική πρόσβαση σε ποιοτική απασχόληση, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, και/ή στην εκπαίδευση και την κατάρτιση και/ή σε αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης και σε βασικές υπηρεσίες περιορίζεται σημαντικά ή κινδυνεύει να περιοριστεί σημαντικά ως άμεση ή έμμεση συνέπεια της πράσινης μετάβασης.
- δ) «Άτομα και νοικοκυριά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση»: άτομα τα οποία, ανεξάρτητα από την πράσινη μετάβαση, αντιμετωπίζουν ή κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν κατάσταση σημαντικά περιορισμένης πρόσβασης σε ποιοτική απασχόληση, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, και/ή στην εκπαίδευση και την κατάρτιση και/ή σε αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης και σε βασικές υπηρεσίες, γεγονός που συνεπάγεται χαμηλές ικανότητες προσαρμογής στις συνέπειες της πράσινης μετάβασης.
- ε) «Πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις»: επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερα από 250 άτομα, συμπεριλαμβανομένων των μεμονωμένων αυτοαπασχολουμένων, και των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. EUR και/ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν

¹⁰⁰ Ο κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (ΕΕ L 198 της 22.6.2020, σ. 13) (κανονισμός για την ταξινόμηση) παρέχει ένα κοινό σύστημα ταξινόμησης για τις βιώσιμες οικονομικές δραστηριότητες.

υπερβαίνει τα 43 εκατ. EUR, όπως υπολογίζονται σύμφωνα με το παράρτημα I άρθρα 3 έως 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής¹⁰¹.

- στ) «Ενεργειακή φτώχεια»: η κατάσταση που ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 49 της αναδιατύπωσης της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση¹⁰², και συγκεκριμένα «η έλλειψη πρόσβασης ενός νοικοκυριού σε απαραίτητες ενεργειακές υπηρεσίες που στηρίζουν ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης και υγείας, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης θέρμανσης, ψύξης, φωτισμού και ενέργειας τροφοδοσίας ηλεκτρικών συσκευών, στο σχετικό εθνικό πλαίσιο, την υφιστάμενη κοινωνική πολιτική και άλλες συναφείς πολιτικές»¹⁰³.
- ζ) «Βασικές υπηρεσίες»: υπηρεσίες καλής ποιότητας, συμπεριλαμβανομένων της ύδρευσης, της αποχέτευσης, της ενέργειας, των μεταφορών και της κινητικότητας, των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και των ψηφιακών επικοινωνιών· θα πρέπει να παρέχεται στήριξη για την πρόσβαση στις εν λόγω υπηρεσίες σε όσους την έχουν ανάγκη, σύμφωνα με την αρχή 20 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, παράλληλα με την παροχή ευκαιριών εξοικονόμησης κόστους, μεταξύ άλλων μέσω υπηρεσιών επαναχρησιμοποίησης, επισκευής, δωρεάς και κοινής χρήσης.
- η) «Δέσμη μέτρων πολιτικής»: ολοκληρωμένο και συνεκτικό σύνολο μέτρων πολιτικής που ενσωματώνει στις πολιτικές για την απασχόληση και τις δεξιότητες και τις κοινωνικές πολιτικές τις πολιτικές για το κλίμα, την ενέργεια, τις μεταφορές, το περιβάλλον, καθώς και άλλες πολιτικές για την πράσινη μετάβαση, μέσω καλά συντονισμένης προσέγγισης που βασίζεται σε μία ή περισσότερες εθνικές στρατηγικές και/ή σχέδια δράσης, και που επωφελείται από μηχανισμούς συντονισμού και διακυβέρνησης σε επίπεδο ΕΕ, κατά περίπτωση.

ΔΕΣΜΕΣ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΔΙΚΑΙΗ ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ

- 4) Για την παροχή ενεργού στήριξης στην ποιοτική απασχόληση για μια δίκαιη μετάβαση και την αξιοποίηση της σύστασης EASE, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται, σε στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, να εξετάσουν τα ακόλουθα μέτρα για τη στήριξη των ατόμων που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση, κυρίως εκείνων που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, και, όπου κρίνεται σκόπιμο, να τα βοηθήσουν να μεταβούν, μέσω απασχόλησης ή αυτοαπασχόλησης, σε οικονομικές δραστηριότητες που συμβάλλουν στους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους:

¹⁰¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

¹⁰² Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενεργειακή απόδοση (αναδιατύπωση) [COM(2021) 558 final].

¹⁰³ Παρότι αναπόκειται στα κράτη μέλη να ορίσουν την έννοια των «ευάλωτων πελατών», η εν λόγω έννοια καλύπτει επίσης τα νοικοκυριά που δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσουν επαρκή θέρμανση ή ψύξη των κατοικιών τους και/ή έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές λογαριασμών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια, C/2020/9600 final (ΕΕ L 357 της 27.10.2020, σ. 35).

- α) Αποτελεσματική στήριξη της πρόσβασης σε ποιοτική απασχόληση, ιδίως μέσω της παροχής εξατομικευμένης βοήθειας για την αναζήτηση εργασίας και ευέλικτων κύκλων μαθημάτων διαρθρωμένων σε ενότητες που στοχεύουν επίσης στις πράσινες και ψηφιακές δεξιότητες, κατά περίπτωση. Εξέταση επίσης καλά σχεδιασμένων, στοχευμένων και χρονικά προσδιορισμένων προγραμμάτων απασχόλησης που προετοιμάζουν τους δικαιούχους μέσω κατάρτισης, και ιδίως τα άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, για συνεχή συμμετοχή στην αγορά εργασίας.
- β) Αποτελεσματική χρήση στοχευμένων και καλά σχεδιασμένων κινήτρων πρόσληψης και μετάβασης, μεταξύ άλλων μέσω της εξέτασης της επαρκούς χρήσης επιδοτήσεων μισθών και προσλήψεων και κινήτρων που συνδέονται με τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, για να συνοδεύσουν τις μεταβάσεις στην αγορά εργασίας και την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού μεταξύ περιφερειών και χωρών, ενόψει των ευκαιριών και των προκλήσεων της πράσινης μετάβασης.
- γ) Προώθηση της επιχειρηματικότητας, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιχειρήσεων¹⁰⁴, ιδίως σε περιφέρειες που αντιμετωπίζουν προκλήσεις όσον αφορά τη μετάβαση και, κατά περίπτωση, σε τομείς που προωθούν κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους, όπως η κυκλική οικονομία. Η στήριξη θα πρέπει να συνδυάζει χρηματοδοτικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων επιχορηγήσεων, δανείων ή μετοχικού κεφαλαίου, και μη χρηματοδοτικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών κατάρτισης και παροχής συμβουλών, προσαρμοσμένα σε κάθε φάση του επιχειρηματικού κύκλου ζωής. Θα πρέπει να είναι χωρίς αποκλεισμούς και προσβάσιμη σε υποεκπροσωπούμενες και μειονεκτούσες ομάδες.
- δ) Τόνωση της δημιουργίας θέσεων εργασίας, ιδίως σε εδάφη που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση και, κατά περίπτωση, σε τομείς που προωθούν κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους, όπως η κυκλική οικονομία, μέσω της διευκόλυνσης της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και αγορές για τις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, και κυρίως εκείνες που συμβάλλουν στην επίτευξη κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων, με σκοπό την προώθηση της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της απασχόλησης σε ολόκληρη την ενιαία αγορά, μεταξύ άλλων σε τομείς και οικοσυστήματα στρατηγικής σημασίας σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.
- ε) Διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής και επιβολής των υφιστάμενων κανόνων για τις συνθήκες εργασίας, ιδίως όσον αφορά την υγεία και ασφάλεια στην εργασία, την οργάνωση της εργασίας και τη συμμετοχή των εργαζομένων, προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιότητα των θέσεων εργασίας κατά τη μετάβαση, μεταξύ άλλων και σε οικονομικές δραστηριότητες που συμβάλλουν στην επίτευξη κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων.

¹⁰⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Οικοδόμηση μιας οικονομίας στην υπηρεσία των ανθρώπων: σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία» [COM(2021) 778 final].

- στ) Προώθηση της χρήσης κοινωνικά υπεύθυνων προτύπων για δημόσιες συμβάσεις¹⁰⁵, μεταξύ άλλων μέσω κοινωνικών κριτηρίων ανάθεσης που δημιουργούν ευκαιρίες για τα άτομα που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση, με παράλληλη προώθηση των πράσινων κριτηρίων ανάθεσης.
- ζ) Μέριμνα για την πλήρη και ουσιαστική συμμετοχή των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους όσον αφορά την πρόβλεψη της αλλαγής και τη διαχείριση των διαδικασιών αναδιάρθρωσης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με την πράσινη μετάβαση, σύμφωνα με το πλαίσιο ποιότητας της ΕΕ για την πρόβλεψη της αλλαγής και την αναδιάρθρωση¹⁰⁶.
- 5) Για να εξασφαλιστεί ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση, καθώς και ίσες ευκαιρίες, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να εξετάσουν το ενδεχόμενο εφαρμογής των ακόλουθων μέτρων σε στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, ιδίως για τη στήριξη των ατόμων και των νοικοκυριών που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση, κυρίως εκείνων που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση.
- α) Ενσωμάτωση των πτυχών της απασχόλησης και των κοινωνικών πτυχών της πράσινης μετάβασης στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών για τις δεξιότητες στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού θεματολογίου δεξιοτήτων, καθώς και δημιουργία και προορατική καθοδήγηση συμπράξεων ενδιαφερόμενων μερών στο πλαίσιο του συμφώνου για τις δεξιότητες, με διασφάλιση κυρίως ότι οι δεξιότητες βρίσκονται στο επίκεντρο των οδών μετάβασης που θα δημιουργηθούν από κοινού για τα σχετικά βιομηχανικά οικοσυστήματα που συμβάλλουν στην επίτευξη κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων.
- β) Ανάπτυξη επικαιροποιημένων πληροφοριών και προοπτικών για την αγορά εργασίας και τις δεξιότητες, με προσδιορισμό και πρόβλεψη των αναγκών σε ειδικές ανά επάγγελμα και εγκάρσιες δεξιότητες. Αξιοποίηση των υφιστάμενων εργαλείων και πρωτοβουλιών, συμπεριλαμβανομένων της εμπειρογνωσίας και της συνεργασίας με τους κοινωνικούς εταίρους και τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη. Προσαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης αναλόγως.
- γ) Παροχή υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς αρχικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, που εφοδιάζουν τους εκπαιδευομένους με δεξιότητες και ικανότητες που είναι σημαντικές για την πράσινη μετάβαση. Η μάθηση για τη βιωσιμότητα —συμπεριλαμβανομένων των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM), των

¹⁰⁵ Σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2019/882 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (ΕΕ L 151 της 7.6.2019, σ. 70) και την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κοινωνικές αγορές – Οδηγός για τη συνεκτίμηση κοινωνικών πτυχών στις δημόσιες συμβάσεις – 2η έκδοση» (ΕΕ C 237 της 18.6.2021, σ. 1).

¹⁰⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Πλαίσιο ποιότητας της ΕΕ για την πρόβλεψη της αλλαγής και την αναδιάρθρωση» [COM(2013) 882 final].

διεπιστημονικών προσεγγίσεων και των ψηφιακών δεξιοτήτων— θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτών των προγραμμάτων. Ανάλυση ειδικών δράσεων για την προσέλκυση γυναικών και άλλων ομάδων που επί του παρόντος υποεκπροσωπούνται στους σχετικούς επαγγελματικούς τομείς.

- δ) Θέσπιση ή ενίσχυση συστημάτων στήριξης για προγράμματα μαθητείας και περιόδους αμειβόμενης πρακτικής άσκησης με ισχυρή συνιστώσα κατάρτισης, ιδίως σε πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συμβάλλουν στην επίτευξη κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων και σε τομείς που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες ελλείψεις δεξιοτήτων, όπως ο τομέας των κατασκευών και των ΤΠΕ. Τα συστήματα αυτά θα πρέπει να υπόκεινται σε παρακολούθηση και αξιολόγηση και να διαφυλάσσουν την ποιότητα των θέσεων εργασίας, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας¹⁰⁷ και το ποιοτικό πλαίσιο για τις περιόδους πρακτικής άσκησης¹⁰⁸.
- ε) Αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στην κατάρτιση καθ' όλη τη διάρκεια του εργασιακού βίου, σύμφωνα με τις ανάγκες αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για την πράσινη μετάβαση, μέσω της διασφάλισης ότι παρέχεται στήριξη για την κατάρτιση στο πλαίσιο της εργασίας, τις επαγγελματικές μεταβάσεις και τις εγκάρσιες δεξιότητες, κυρίως για να διευκολυνθεί ο αναπροσανατολισμός σε τομείς και οικονομικές δραστηριότητες που αναμένεται να επεκταθούν. Προς τον σκοπό αυτόν, παροχή δικαιωμάτων κατάρτισης σύμφωνα με την προτεινόμενη σύσταση του Συμβουλίου για τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης¹⁰⁹ και με τη μορφή εκπαιδευτικής άδειας μετ' αποδοχών και επαγγελματικού προσανατολισμού. Υποστήριξη της ανάπτυξης σύντομων, εγγυημένης ποιότητας και ευρέως αναγνωρισμένων κύκλων μαθημάτων με βάση την ευρωπαϊκή προσέγγιση για τα μικροδιαπιστευτήρια¹¹⁰.
- 6) Για να διασφαλιστεί η διατήρηση του δίκαιου χαρακτήρα των συστημάτων φορολόγησης και παροχών και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας στο πλαίσιο της πράσινης μετάβασης, και με βάση τη σύσταση σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους¹¹¹, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να εξετάσουν το ενδεχόμενο λήψης των ακόλουθων μέτρων για τη στήριξη των ατόμων και των νοικοκυριών που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση, και κυρίως εκείνων που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, προκειμένου να στηριχθούν οι μεταβάσεις στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των μεταβάσεων σε οικονομικές δραστηριότητες που συμβάλλουν στην επίτευξη κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων, να

¹⁰⁷ Σύσταση του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2018, σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας (EE C 153 της 2.5.2018, σ. 1).

¹⁰⁸ Σύσταση του Συμβουλίου, της 10ης Μαρτίου 2014, σχετικά με ένα ποιοτικό πλαίσιο για τις περιόδους πρακτικής άσκησης (EE C 88 της 27.3.2014, σ. 1).

¹⁰⁹ Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης [COM(2021) 773 final].

¹¹⁰ Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για μια ευρωπαϊκή προσέγγιση όσον αφορά τα μικροδιαπιστευτήρια για τη διά βίου μάθηση και την απασχολησιμότητα, COM(2021) 770 final.

¹¹¹ Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2019, σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους (EE C 387 της 15.11.2019, σ. 1).

προληφθούν και να αμβλυνθούν η ενεργειακή φτώχεια και η φτώχεια στον τομέα των μεταφορών και να μετριαστούν οι αρνητικές επιπτώσεις των μέτρων πολιτικής:

- α) Αξιολόγηση και, όταν είναι αναγκαίο, προσαρμογή των συστημάτων φορολόγησης ενόψει των προκλήσεων που προκύπτουν από τη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα, κυρίως μέσω της μετατόπισης της φορολογικής επιβάρυνσης από την εργασία και της μείωσης της φορολογικής επιβάρυνσης για τις ομάδες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος προς άλλες πηγές που συμβάλλουν στην επίτευξη των κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων, προλαμβάνουν και μετριάζουν τις αρνητικές επιπτώσεις, διατηρούν τον προοδευτικό χαρακτήρα της άμεσης φορολογίας και διασφαλίζουν τη χρηματοδότηση κατάλληλων μέτρων κοινωνικής προστασίας και επενδύσεων, ιδίως εκείνων που στοχεύουν στην πράσινη μετάβαση.
- β) Αξιολόγηση και, κατά περίπτωση, προσαρμογή των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και των πολιτικών κοινωνικής ένταξης ενόψει των προκλήσεων που θέτει η πράσινη μετάβαση για την απασχόληση, την κοινωνία και την υγεία, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι θα συνεχίσουν να είναι κατάλληλα και βιώσιμα. Προς τον σκοπό αυτόν, εξέταση του τρόπου με τον οποίο η παροχή επαρκούς εισοδηματικής ασφάλειας, μεταξύ άλλων μέσω καινοτόμων συστημάτων μετάβασης από τη μια θέση εργασίας στην άλλη, επιδομάτων ανεργίας και συστημάτων ελάχιστου εισοδήματος, μπορεί να εξασφαλιστεί καλύτερα και να προσαρμοστεί στις ανάγκες που προκύπτουν από την πράσινη μετάβαση. Επίσης, εξασφάλιση της παροχής και της βιώσιμης χρηματοδότησης υψηλής ποιότητας, οικονομικά προσιτών και προσβάσιμων κοινωνικών υπηρεσιών, υπηρεσιών υγείας και μακροχρόνιας φροντίδας ιδίως στα άτομα και τα νοικοκυριά που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση, κυρίως μέσω επενδύσεων σε κοινωνικές υποδομές για την παιδική φροντίδα, τη μακροχρόνια φροντίδα και την υγειονομική περίθαλψη.
- γ) Παροχή, εάν απαιτείται, και συμπλήρωση των μέτρων που περιγράφονται στο σημείο 7 στοιχείο α) κατά τη διάρκεια της εφαρμογής τους με στοχευμένη και προσωρινή άμεση εισοδηματική στήριξη, κυρίως στα άτομα και τα νοικοκυριά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, για τον μετριασμό των δυσμενών εξελίξεων όσον αφορά το εισόδημα και τις τιμές, σε συνδυασμό επίσης με βελτιωμένα κίνητρα για την επείγουσα επίτευξη των αναγκαίων κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων, με παράλληλη διατήρηση των μηνυμάτων που εκπέμπονται μέσω των τιμών τα οποία στηρίζουν την πράσινη μετάβαση. Προς τον σκοπό αυτόν, εξασφάλιση της διαθεσιμότητας κατάλληλης χρηματοδότησης για τα μέτρα αυτά, μεταξύ άλλων μέσω της βελτίωσης της ποιότητας των δημόσιων δαπανών, της βέλτιστης χρήσης του Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα και της αξιοποίησης των δημοσιονομικών πόρων που δημιουργούνται από τους ενεργειακούς και περιβαλλοντικούς φόρους και το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ.
- δ) Βελτίωση των λύσεων ευαισθητοποίησης σχετικά με τους κινδύνους, μείωσης των κινδύνων και μεταφοράς κινδύνων όσον αφορά τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, ιδίως τις πολύ μικρές, τις μικρές και τις μεσαίες επιχειρήσεις, κυρίως μέσω της εξασφάλισης της διαθεσιμότητας και της οικονομικής προσιτότητας των λύσεων ασφάλισης, ιδιαίτερα για τα άτομα και τα νοικοκυριά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση.

- 7) Για να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές βασικές υπηρεσίες και στέγαση για τα άτομα και τα νοικοκυριά που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση, και ιδίως για εκείνα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να εξετάσουν τα ακόλουθα μέτρα:
- α) Κινητοποίηση δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδοτικής στήριξης και παροχή κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην ενεργειακή απόδοση, σε συνδυασμό με την παροχή συμβουλών στους καταναλωτές για την καλύτερη διαχείριση της οικείας κατανάλωσης ενέργειας και τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με την εξοικονόμηση ενέργειας, προκειμένου να μειωθούν οι λογαριασμοί ενέργειας, με ιδιαίτερη έμφαση στα ευάλωτα νοικοκυριά και κοινότητες. Προς τον σκοπό αυτόν, εξασφάλιση της διαθεσιμότητας κατάλληλης χρηματοδότησης για τα μέτρα αυτά, μεταξύ άλλων μέσω της βελτίωσης της ποιότητας των δημόσιων δαπανών, της βέλτιστης χρήσης του Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα και της αξιοποίησης των δημοσιονομικών πόρων που δημιουργούνται από τους ενεργειακούς και περιβαλλοντικούς φόρους και το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ.
 - β) Πρόληψη και μείωση της ενεργειακής φτώχειας μέσω της προώθησης και της εφαρμογής μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, συμπεριλαμβανομένων δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων σε κατοικίες για την προώθηση των ανακαινίσεων, μεταξύ άλλων στον τομέα της κοινωνικής στέγασης¹¹². Προς τον σκοπό αυτόν, παροχή καλά σχεδιασμένων φορολογικών κινήτρων, επιχορηγήσεων και δανείων, μαζί με σχετικές συμβουλές, μεταξύ άλλων σε πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, με δέουσα προσοχή στα κίνητρα, ιδίως για τους ιδιοκτήτες και τους ενοικιαστές, καθώς και στην εξέλιξη του κόστους στέγασης, κυρίως για τα νοικοκυριά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση.
 - γ) Ενίσχυση των καταναλωτών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των νοικοκυριών που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, με την περαιτέρω ανάπτυξη της ιδιοπαροχής μέσω ατομικών ρυθμίσεων για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, καθώς και άλλων υπηρεσιών μέσω ενεργειακών κοινοτήτων πολιτών¹¹³, συνοδευόμενων από εκπαιδευτικά μέτρα και εκστρατείες, με ιδιαίτερη έμφαση στα άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση και στους καταναλωτές που ζουν σε αγροτικές περιοχές.
 - δ) Πρόληψη και αντιμετώπιση των προκλήσεων και των εμποδίων στον τομέα της κινητικότητας και των μεταφορών για τα νοικοκυριά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, ιδιαίτερα σε απομακρυσμένες, αγροτικές και χαμηλού εισοδήματος περιφέρειες και πόλεις, μέσω κατάλληλων μέτρων πολιτικής και στήριξης και της ανάπτυξης των αναγκαίων υποδομών, για τη βελτίωση της βασικής συνδεσιμότητας, ώστε να καταστεί δυνατή η πρόσβαση στην εκπαίδευση, την υγεία, την απασχόληση και την κοινωνική συμμετοχή.

¹¹² Σύμφωνα με τις επικείμενες αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές για τις ενισχύσεις στους τομείς του κλίματος, της ενέργειας και του περιβάλλοντος που προβλέπεται να εφαρμοστούν από το 2022.

¹¹³ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 11 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 125).

Εξασφάλιση ιδίως της διαθεσιμότητας, συμπεριλαμβανομένης της συχνότητας, δημόσιων μεταφορών χαμηλών εκπομπών και, κατά περίπτωση, προώθηση της υιοθέτησης βιώσιμων τρόπων ιδιωτικής κινητικότητας¹¹⁴, με έμφαση στην εξασφάλιση της οικονομικής προσιτότητας, της προσβασιμότητας και της ασφάλειας.

- ε) Διευκόλυνση της πρόσβασης σε βιώσιμη κατανάλωση, συμπεριλαμβανομένης της διατροφής, ιδιαίτερα για τα άτομα και τα νοικοκυριά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση και ιδίως για τα παιδιά, και προώθηση ευκαιριών εξοικονόμησης κόστους που συνδέονται με την κυκλική οικονομία. Προς τον σκοπό αυτόν, παροχή αποτελεσματικών κινήτρων και εργαλείων, όπως δράσεις κοινωνικής καινοτομίας και τοπικές πρωτοβουλίες, στήριξη προγραμμάτων επαναχρησιμοποίησης, επισκευής, δωρεάς και κοινής χρήσης, μεταξύ άλλων μέσω επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας, και προώθηση της εκπαίδευσης και της ευαισθητοποίησης για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα για τους εκπαιδευομένους κάθε ηλικίας και σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης¹¹⁵.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΟΥ ΣΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΗ ΔΙΚΑΙΗ ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ

- 8) Για την προώθηση της πράσινης μετάβασης χωρίς αποκλεισμούς και με δημοκρατικό τρόπο, με την ενσωμάτωση των στόχων της δίκαιης μετάβασης από την αρχή στη χάραξη πολιτικής σε όλα τα επίπεδα και την εξασφάλιση αποτελεσματικής προσέγγισης με βάση το σύνολο της οικονομίας στις πολιτικές δίκαιης μετάβασης, τα κράτη μέλη καλούνται:
- α) να συντονίσουν τη χάραξη πολιτικής σε όλα τα επίπεδα και σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής, κυρίως στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, μεταξύ άλλων στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας, με σκοπό τη δημιουργία ολοκληρωμένου και ευνοϊκού πλαισίου πολιτικής που θα δίνει τη δέουσα προσοχή στις διανεμητικές επιπτώσεις, καθώς και στις θετικές και αρνητικές δευτερογενείς επιπτώσεις, μεταξύ άλλων στις διασυνοριακές περιοχές, και θα ενσωματώνει κατάλληλες και συστηματικές στρατηγικές αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένων εκ των προτέρων και εκ των υστέρων αξιολογήσεων·
 - β) να δώσουν ενεργό ρόλο στις περιφερειακές και τοπικές αρχές, δεδομένης της εγγύτητάς τους με τους πολίτες και τις τοπικές επιχειρήσεις, στην εφαρμογή και την παρακολούθηση των πολιτικών δίκαιης μετάβασης·
 - γ) να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο σε όλα τα στάδια της χάραξης πολιτικής που προβλέπονται στην παρούσα σύσταση, μεταξύ άλλων μέσω κοινωνικού διαλόγου και συλλογικών διαπραγματεύσεων, όπου κρίνεται σκόπιμο.

¹¹⁴ Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Στρατηγική για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα – οι ευρωπαϊκές μεταφορές σε τροχιά μέλλοντος» [COM(2020) 789 final].

¹¹⁵ Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με τη μάθηση για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα [COM(2021) 557 final].

Επιπλέον, να προωθήσουν περαιτέρω την πλήρη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των οδών μετάβασης για τα βιομηχανικά οικοσυστήματα στο πλαίσιο της επικαιροποιημένης νέας βιομηχανικής στρατηγικής της ΕΕ·

- δ) να ενισχύσουν και να δώσουν τη δυνατότητα στους πολίτες, την κοινωνία των πολιτών και τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων που εκπροσωπούν άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών, των ατόμων με αναπηρία, των νέων και των παιδιών που ζητούν την ανάληψη επείγουσας δράσης για το κλίμα, καθώς και στους φορείς της κοινωνικής οικονομίας, μεταξύ άλλων μέσω του ευρωπαϊκού συμφώνου για το κλίμα¹¹⁶, να συμμετάσχουν στον σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών, μεταξύ άλλων μέσω της χρήσης νέων συμμετοχικών μοντέλων στα οποία συμμετέχουν άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση·
 - ε) να ενισχύσουν τις επιχειρησιακές ικανότητες των σχετικών δημόσιων υπηρεσιών ώστε να παράσχουν αποτελεσματική καθοδήγηση και στήριξη για την εφαρμογή πολιτικών δίκαιης μετάβασης. Ειδικότερα, να ενισχύσουν τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης για τη στήριξη των μεταβάσεων στην αγορά εργασίας και της συλλογής πληροφοριών για τις δεξιότητες, καθώς και τις επιθεωρήσεις εργασίας για τη διασφάλιση των συνθηκών εργασίας. Επιπλέον, να κινητοποιήσουν τις κοινωνικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες υγείας, κατά περίπτωση, κυρίως για τη στήριξη των μεταβάσεων στην αγορά εργασίας και την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας.
- 9) Για να εξασφαλιστούν η διαθεσιμότητα και η ποιότητα των δεδομένων και των στοιχείων που απαιτούνται για τη θέσπιση ορθών κοινωνικών πολιτικών και πολιτικών για την αγορά εργασίας με στόχο τη δίκαιη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα, τα κράτη μέλη καλούνται:
- α) να ενισχύσουν τη βάση τεκμηρίωσης σχετικά με τις πολιτικές δίκαιης μετάβασης προωθώντας, μεταξύ άλλων, τη σταδιακή εναρμόνιση και τη συνοχή των ορισμών, εννοιών και μεθοδολογιών, μεταξύ άλλων με βάση τη σύσταση (ΕΕ) 2020/1563 της Επιτροπής σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια και τις δράσεις παρακολούθησης στο πλαίσιο της συντονιστικής ομάδας για την ενεργειακή φτώχεια και τους ευάλωτους καταναλωτές, και χρησιμοποιώντας τις διαθέσιμες μεθόδους για την αξιολόγηση των επιπτώσεων της πολιτικής. Να συμπεριλάβουν επίσης στρατηγικές αξιολόγησης και συλλογής δεδομένων στην προετοιμασία και τον σχεδιασμό σχετικών μέτρων πολιτικής και νομοθετικών πρωτοβουλιών·
 - β) να αναπτύξουν και να ενσωματώσουν τη χρήση αξιόπιστων και διαφανών (εκ των προτέρων) εκτιμήσεων των επιπτώσεων στην απασχόληση και των κοινωνικών και διανεμητικών επιπτώσεων στο πλαίσιο των εθνικών μεταρρυθμίσεων και μέτρων για το κλίμα, την ενέργεια και το περιβάλλον·

¹¹⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρωπαϊκό σύμφωνο για το κλίμα» [COM(2020) 788 final].

- γ) να εξασφαλίσουν αποτελεσματική και διαφανή παρακολούθηση και ανεξάρτητη (εκ των υστέρων) αξιολόγηση των επιπτώσεων στην απασχόληση και των κοινωνικών και διανεμητικών επιπτώσεων των εθνικών μεταρρυθμίσεων και μέτρων που συμβάλλουν στην επίτευξη των κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων, εξασφαλίζοντας τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών στον προσδιορισμό των ερωτημάτων αξιολόγησης και, κατά περίπτωση, στον σχεδιασμό και την εφαρμογή στρατηγικών αξιολόγησης και διαβούλευσης·
- δ) να ενισχύσουν τις δράσεις έρευνας και καινοτομίας σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, μεταξύ άλλων μέσω χρηματοδότησης από το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», για την ενίσχυση της μοντελοποίησης και της αξιολόγησης της μακροοικονομικής, εργασιακής και κοινωνικής διάστασης των πολιτικών για την κλιματική αλλαγή. Να προωθήσουν τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στην υλοποίηση σχετικών δράσεων έρευνας και καινοτομίας, ιδίως των αποστολών «Climate change adaptation, including Societal Transformation» (Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένου του κοινωνικού μετασχηματισμού) και «Smart and climate-neutral cities» (Εξυπνες και κλιματικά ουδέτερες πόλεις) του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη πρακτικών λύσεων για τη στήριξη της πράσινης μετάβασης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·
- ε) να παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων και των διαδικασιών ανάλυσης προοπτικών και παρακολούθησης στο κοινό σε τακτά χρονικά διαστήματα και να διοργανώνουν ανταλλαγές με τους κοινωνικούς εταίρους, την κοινωνία των πολιτών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τα κύρια αποτελέσματα και τις πιθανές προσαρμογές.

ΒΕΛΤΙΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

- 10) Για την εξασφάλιση οικονομικά αποδοτικών επενδύσεων και την παροχή χρηματοδοτικής στήριξης σύμφωνα με το πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων για την αντιμετώπιση των κοινωνικών πτυχών και των πτυχών που αφορούν την αγορά εργασίας της δίκαιης πράσινης μετάβασης, με παράλληλη αξιοποίηση των συνεργειών μεταξύ των διαθέσιμων προγραμμάτων και μέσων και με έμφαση στις περιφέρειες και τα βιομηχανικά οικοσυστήματα που επηρεάζονται περισσότερο, τα κράτη μέλη καλούνται:
- α) να υλοποιήσουν πλήρως τις σχετικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στο πλαίσιο των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, εξασφαλίζοντας τη συμπληρωματικότητα με άλλα ταμεία·
- β) να κινητοποιήσουν τα υφιστάμενα μέσα και επιλογές χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένης της τεχνικής βοήθειας, και να εξασφαλίσουν τη συνεκτική και βέλτιστη χρήση τους σε επίπεδο κρατών μελών και ΕΕ, για τη στήριξη σχετικών δράσεων και επενδύσεων. Ειδικότερα, τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ περιλαμβάνουν τα ταμεία για την πολιτική συνοχής, τον Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης, το πρόγραμμα InvestEU, το Μέσο Τεχνικής

Υποστήριξης, το ERASMUS+, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση για τους απολυμένους εργαζομένους (ΕΤΠ), το πρόγραμμα LIFE και το Ταμείο Εκσυγχρονισμού·

- γ) να δεσμεύσουν και να διαθέσουν επαρκείς εθνικούς πόρους για να συμβάλουν στην εφαρμογή ολοκληρωμένων συνόλων μέτρων για την επίτευξη δίκαιης πράσινης μετάβασης. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να χρηματοδοτούνται επαρκώς, μεταξύ άλλων μέσω της βελτίωσης της ποιότητας των δημόσιων δαπανών, της κινητοποίησης περαιτέρω ιδιωτικής χρηματοδότησης και/ή της χρήσης πρόσθετων δημόσιων εσόδων, καθώς και της αξιοποίησης των αυξανόμενων εσόδων από την εμπορία δικαιωμάτων εκπομπών. Να λαμβάνουν υπόψη τις πτυχές της απασχόλησης και τις κοινωνικές και διανεμητικές πτυχές κατά την ανάπτυξη πράσινων δημοσιονομικών πρακτικών·
- δ) να σχεδιάσουν ισορροπημένο μείγμα μέτρων στα εθνικά κοινωνικά σχέδια για το κλίμα στο πλαίσιο του προτεινόμενου Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα, μεταξύ άλλων μέσω της συμπλήρωσης των πράσινων επενδύσεων, όπου απαιτείται εν αναμονή του αντικτύπου των επενδύσεων στη μείωση των εκπομπών και των λογαριασμών ενέργειας, με προσωρινά και στοχευμένα μέτρα εισοδηματικής στήριξης για την αποζημίωση των ευάλωτων νοικοκυριών και των νοικοκυριών που είναι χρήστες των μεταφορών, λαμβάνοντας επίσης υπόψη, κατά περίπτωση, τις σχετικές ειδικές ανά χώρα προκλήσεις που εντοπίζονται και τις συστάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΔΙΚΑΙΗ ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ

- 11) Για την ανάληψη χρήσιμων δράσεων παρακολούθησης της εφαρμογής της παρούσας σύστασης του Συμβουλίου, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκφράζει την ικανοποίησή του για την πρόθεση της Επιτροπής:
 - α) να ενισχύσει περαιτέρω τις ανταλλαγές με τα οικεία βασικά ενδιαφερόμενα μέρη, άτομα και κοινότητες, καθώς και τις ανταλλαγές βέλτιστων πρακτικών, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των οδών μετάβασης των βιομηχανικών οικοσυστημάτων¹¹⁷, κυρίως σε διασυνοριακό πλαίσιο και με έμφαση στις περιφέρειες και τους τομείς που επηρεάζονται περισσότερο·
 - β) να στηρίξει την ενίσχυση της καταλληλότητας, της συνοχής και της αποτελεσματικότητας των πολιτικών δίκαιης μετάβασης των κρατών μελών, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις πτυχές της απασχόλησης και τις κοινωνικές και διανεμητικές πτυχές που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των εθνικών σχεδίων και των μακροπρόθεσμων στρατηγικών, ενδεχομένως και στο πλαίσιο της μελλοντικής επανεξέτασης του κανονισμού για τη διακυβέρνηση, κατά περίπτωση·

¹¹⁷ Όπως ανακοινώθηκε στην επικαιροποιημένη βιομηχανική στρατηγική, όπως οι κατασκευές, οι ενεργοβόρες βιομηχανίες ή η κινητικότητα.

- γ) να ενισχύσει τη βάση δεδομένων, κυρίως μέσω της πρόσβασης σε πηγές διοικητικών δεδομένων και, κατά περίπτωση, σε δεδομένα από κοινωνικούς εταίρους, βιομηχανίες, την κοινωνία των πολιτών και έρευνες κοινής γνώμης, και να επικαιροποιήσει τις μεθοδολογικές κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των επιπτώσεων στην απασχόληση και των κοινωνικών και διανεμητικών επιπτώσεων της δίκαιης μετάβασης και των πολιτικών για το κλίμα και την ενέργεια, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, κατά περίπτωση.
- δ) να ενισχύσει την τακτική παρακολούθηση και την ανάλυση προοπτικών που διενεργεί σχετικά με τις εξελίξεις και τους κινδύνους όσον αφορά την ενεργειακή φτώχεια στην ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών και διανεμητικών πτυχών, με σκοπό επίσης να ληφθούν υπόψη στις εργασίες της συντονιστικής ομάδας για την ενεργειακή φτώχεια και τους ευάλωτους καταναλωτές, καθώς και άλλων σχετικών ομάδων εμπειρογνομόνων·
- ε) να αναπτύξει περαιτέρω την έρευνα και να ενισχύσει τα στοιχεία σχετικά με τον ορισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της προόδου προς την παροχή επαρκούς πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες, μεταξύ άλλων μέσω της ανάπτυξης της έννοιας της «φτώχειας στον τομέα των μεταφορών», κατά περίπτωση, ιδίως στο πλαίσιο της πράσινης μετάβασης προς μια βιώσιμη οικονομία ευημερίας·
- στ) να επανεξετάζει την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την εφαρμογή της παρούσας σύστασης στο πλαίσιο της πολυμερούς εποπτείας στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, με βάση τους υφιστάμενους πίνακες αποτελεσμάτων και τα πλαίσια παρακολούθησης, συμπληρωματικά με πρόσθετους δείκτες, όπου απαιτείται. Να λάβει υπόψη την καθοδήγηση που παρέχεται στην παρούσα σύσταση στο πλαίσιο του κανονισμού για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, ιδίως στο πλαίσιο των αξιολογήσεων της κατά την επικείμενη επικαιροποίηση των ενοποιημένων εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα για την περίοδο 2023-24.

Στρασβούργο,

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*